

MAGYAR L

HUNGARIA
Extern

T. Dunaposta

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T.**
Törvényszék' bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárlás Elemér**

Constantinescu pénzügyminiszter kihallgatása a bolgár királynál

Az uralkodó magas kitüntetésben részesítette a román államférfit. — A bolgár pénzügyminiszter ünnepi lakomája a vendég tiszteletére

Szófiából jelentik: Mitita Constantinescu pénzügyminiszter szófiai tartózkodása során pénteken délután négy órakor Bojiloff bolgár pénzügyminiszter visszaadta a román miniszter látogatását. Őt órákor a szófiai román követ és felesége teát adott a Mitita Constantinescu tiszteletére. A teán résztvett Popoff bolgár külügyminiszter, Bojiloff pénzügyminiszter, valamint a kormány több tagja, a király közvetlen kíséretének tagjai a diplomáciai kar képviselői és más magasrangú polgári és katonai személyiségek.

Negyedhét után Boris bolgár király kihallgatáson fogadta Constantinescu minisztert. A bolgár uralkodó a Szent Sándor Rend elsőosztályú keresztjét adományozta a román vendégnek.

Este Bojiloff pénzügyminiszter adott estebédet a Katonai Klub termeiben a vendég tiszteletére. A vacsorán megjelent Filoff bolgár miniszterelnök, Popoff külügyminiszter, Zagaroff kereskedelemügyi miniszter, Baglianoff földművelésügyi miniszter, Gruelf a királyi kancellária főnöke, Filotti román követ, Garamfil, a román gazdasági bizottság vezetője, Petroff-Ciomokoff bucuresti bolgár követ és sok más előkelőség. Vacsora után fogadás volt, amelyen a bolgár politikai, gazdasági és katonai közélet valamennyi jelentős tagja megjelent.

A vacsorán beszédek hangzottak el. A bolgár pénzügyminiszter az 1938. novemberében Bucurestiben tett látogatásáról emlékezett meg, azután örömet fejejt ki, hogy most az ő meghívását a román pénzügyminiszter olyan szeretetteljesen elfogadta. A bolgár pénzügyminiszter még a következőket mondta:

— A román kormány e baráti megnyilatkozását mi különösképpen értékeljük ma, mikor a háború által okozott bizonytalanságban az összes nemzetekre súlyos és végzetes korszak vár. Az együttműködés, amelyre állan-

dóan törekszünk, hazánk minden szomszédjával, értékes tevékenység a két nemzet között folyton erősödő gazdasági és pénzügyi kapcsolatok és a baráti összeköttetés fejlesztése szempontjából.

Bojiloff miniszter beszéde végén Károly királyra, a román királyi családra, Constantinescu miniszter egészségére és a román nép javára üritette poharát.

Mitita Constantinescu köszönően válaszolt Boiloff szavaira. Kifejezte a két ország között gazdasági kapcsolatok fejlődésének nagy kilátásait.

— E fejlődésre, — mondotta — a legkedvezőbb jelek utalnak, a közlekedési ügy területén: a légi összeköttetés megszervezése, amelynek lebonyolítása a közeljövőben már remélhető, továbbá a dunai gőzkompforgalom létesítése, ami nagy mértékben fogja fejleszteni a kölcsönös forgalmat a két ország között, valamint az átviteli forgalmat is. Ennek nemcsak a két ország közötti gazdasági kapcsolatok fejlesztése szempontjából, hanem valamennyi balkáni államra nézve is nagy jelentősége van. Azáltal, hogy gyors és közvetlen összeköttetést létesítünk a két egymáshoz alapjában véve közel fekvő főváros között, oly művet valósítunk meg, amely nemcsak az árucserében, hanem országaink életének egyéb vonatkozásaiban is éreztetni fogja hatását.

— Különösen boldog lennék, ha látogatásom hozzájárulna a két ország között egyre meghittebbé váló és egyre bizalmasabb viszony fejlesztésében, amely országokat annyi közös érdek egyesít, mindenekelőtt azonban a munkára és a békére irányuló közös akarat.

Beszéde végén a román pénzügyminiszter Boris király és a bolgár királyi családra s a vendéglátó miniszter egészségére s a bolgár nép boldogulására üritette poharát.

A közeli felvonulás figyelmeztetés akar lenni Berlin és Moszkva felé

A török-orosz tárgyalásokat újra felveszik

Ankarából jelentik: (Radio Bucuresti.) Hivatalosan cáfolja a török távirati iroda azt a külföldi lapokban elterjedt hírt, hogy a török hadügyi kormány 500 ezer katonát összpontosított a török-szovjet határon.

Általában a közeli események egyre inkább előtérbe kerülnek. A török lapok cikkei szerint figyelmeztetés akar lenni a nyugati szövetségesek részéről a közeli felvonultatott jelen-

tős hadsereg Berlin és Moszkva felé.

Az angol lapok szerint Törökországot, Iránt és végsőkhöz Indiát fenyegeti a szovjet és a szövetségesek vezérkara minden eshetőségre készen áll és semmit sem biz a véletlenre.

A Times fenntartja ismét azt az értesülését, — amelyet tegnap már közöltünk — hogy nincs kizárva, a török-orosz megszakadt tárgyalások újrafelvétele.

Mátyás király, mint a tudományok és a művészetek pártfogója

Irta: Péter János dr (Kézdivásárhely)

Mátyás király 1440 február 23-án Kolozsváron született. Egy félezed múlt el születése óta s ez a nagy évforduló ráirányítja a késő utódok figyelmét uralkodásának jelentősebb mozzanataira, politikai célkitűzéseire és haditetteire. De méltó megemlékezni róla, mint nemzete művelődésének lánglelkű előmozdítójáról is.

Vitéz János esztergomi érsek és János Pannonius pécsi püspök és költő letünése után Mátyás ragadta kezébe országa szellemi művelődésének irányítását. Erre úgy nevelése, mint céljai a legfőbb mértékben alkalmassá tették. A humanista szellemet Vitéz János oldala mellett már gyermekkorában magába szívta. Más részről, ahogy életrajzírója Fraknoi Vilmos megállapítja, a nyugati keresztény világban vezető állásra vágyván, nemcsak hadvezéri és diplomáciai sikereivel kellett magát arra méltónak mutatnia, hanem azzal is, hogy kora eszményeinek szolgálatába lépett.

A klasszikusok tanulmányozásáról még legválságosabb körülményei között sem feledkezett meg. Mikor 1471-ben Kázmér lengyel herceg betörése ellen intézkedéseket tett, a következő sorokat írta Pomponius Laetus olasz tudósnak, aki Silius Italicusnak egyik tőle kiadott művét küldötte volt meg: „Régi elkopott mondás, hogy fegyverek zajában a Múzsák szava elnémul. Azonban mi, ámbár folytonosan háborúskba vagyunk bonyolodva, szabad óráinkat örömmel és gyönyörrel szenteljük az irodalomnak.” Azután kifejezvé, hogy Silius Italicust már ifjúkorában kedvelte, így folytatja tovább: „Mindazonáltal nem hallgathatjuk el, hogy az uralkodók sorsát szánalmasnak tartjuk, mert kénytelenek háborúkat viselni, melyek gyakran diadalokkal teremnek, de mindig emberi vér özönét ontják. Mennyire irigyelendők az írók, kik az erény és irodalom babéraiért küzdenek s így a fegyverek vad zaját az uralkodókkal is feledtetik.”

Mátyásnak a humanizmus iránti buzgalma csak növekedett, amikor 1476-ban nőül vette Beatrixot. Ennek családjában a tudományok iránti szeretet mintegy örökségként szállt nemzedékről nemzedékre. Galeotti írva hagyta róla, hogy atyjának nemcsak taglejtését lehet rajta észrevenni megjelenésekor, hanem szellemét is. „Doctissima doctos colit et veneratur.” Galeotti azt is felemlíti Beatrixról, hogy egyszer folyékony és ékes beszédével, amelyet a cseh királlyal folytatott, minden hallgatóját bámulatba ejtette. Idejét olvasással vagy vitakozással töltötte. A latin klasszikusokból származó talpraesett idézetei nem ritkán szolgáltattak ékes bizonyítást klasszikus műveltségéről.

Mátyás király udvarában azelőtt is időztek tudósok. Így Abel Jenő, azon korszak egyik kutatója, Bonfiniről azt állítja, hogy ez az 1465—1468. években Janusnál, Mátyásnál és más jóakaróinál lehetett, 1468. és 1471 között folyvást Mátyás udvarában tartózkodhatott és a király kegyét kitűnő ötleteivel egészen megnyerte.

Nem lehet azt állítani, hogy Mátyás csak a

„Magyar Nők Lapja“

Szépirodalom.

Művészet.

Divat.

Modern kézimunka és gyermeklap melléklettel, megjelenik havonta háromszor.
E pompás kivitelű legegység magyar folyóirat, új és kiváló írók és írók ragyogó sorát hívta meg, hogy tolluk és tehetségük tűzét állítsák a magyar család, a magyar otthon és a magyar nő szolgálatába.

A „Magyar Nők Lapja“ bensőséges barátja minden családjának, segítő társa és irányítója minden magános nőnek és ifjú hölgynek gondolkodásának.

A hit és tiszta szellem vezeti a „Magyar Nők Lapja“ hasábjain megjelenő nagyszerű írógárdát, mely Papp Jenő kiváló író és a rádió volt közkezdelt krónikása irányítása mellett még Harsányi Zsolt, Zilahy Lajos, Kodolányi János, Bóka János, Ignác Rózei, Nyírő József, dr. Hosszu Zoltán (színművész és kiváló humorista), Hunyady Sándor, Babay József, K. Lányi Pirooska, Hóry László és Nyírő László kiváló erők munkáival fogja gyönyörködtetni olvasóit.

Regényei meglepőek és versei mindig a legjobbak. Ajándék akciói továbbra is teljes mértékben folytatódnak.

A „Magyar Nők Lapja“ vezetősége becsülettel igyekszik beváltani minden szavát, hogy megteremtse a tisztességet, a szépséget és a költészet csodálatos egyégét a társadalom részére.

Megrendelési hely:

TÖRÖK JÁNOS Oradea, Căsuța poștală 47.

Beatrixszal kötött házasság után vált volna a humanisták pártfogójává. Annyi azonban tény, hogy az egybekelés után még több olasz tudós telepedett a királyi udvarba. Ezek közül megemlíthetjük Bandini Ferencet, Ugoletti Tádét, Valori Fülöpöt, Bonfini Antalt, Brandolini Aurélt, Fontius Bertalant és az anconai Cynthius költőt. Ezek közül majd mindegyik leróta a királyi utáni hódolatát egy vagy két munka felajánlásával. A mostani olvasót ezek a művek legtöbbszörre hidegen hagyják, legfeljebb mint azt a kort jellemző emlékek érdemlik meg az érdeklődést. Csúpan Bonfini és Galeotti művei maradnak állandó érdeklődés tárgyai. Bonfini Decadesit a történetbúvár forgathatja haszonnal: Galeottinak pedig „Mátyás király jeles, bölcs, tréfás mondásairól és tetteiről“ szóló adalékai sok apró, jellemző vonást örökítettek meg Mátyás hatalmas egyéniségéről.

A magyarországi származású írók közül legkiválóbb Janus Pannonius költő, de kivül megemlíthetjük Magyar Andrást, ki huszonkét évvel azelőtt (1445) Hunyadi Jánosnak vitéz katonája, most a kartaui rendnek egyik büszkesége volt. De Ferrarában mint a fényes kolostor vikáriusa sem feledkezett meg hazájáról és a dicső Hunyadi hős fiáról. „De virtutibus“ című Mátyásnak ajánlott művében azon erényeket fejtegeti, amelyek egy uralkodót legjobban ékesítenek és méltó példányképeket sorolván fel, amaz erények gyakorlására buzdítja a királyt.

A másik magyar egyházi író a kolozsvári születésű Csoda Miklós (Nicolaus de Mirabilibus). Az életéről szóló adatok csúpan négy évről, az 1489—1493 közötti időről szólnak. A lelkiismeretről szóló olasz nyelven írt művének (Libello de conscientia) szerzésekora a döméseknek florencai híres kolostorában teológiai tanár volt. Innen 1489 végén Budára ment, hol 1493-ban a praedestinációról szóló művében mint teológiai tanárt, apostoli prédikátort és az eretnek tanok inquisitorát ismerjük meg, aki az udvar és a főpapság előtt nagy tekintélyben állott.

Mátyás gondoskodása nemcsak annyira terjedt, hogy tudósokkal vegye magát körül és üres óráit szelimes és tanulságos társalgással fűszerezze, hanem a tudományok számára termékeny melegágyat akart készíteni. Erre vallanak a pozsonyi egyetem létrehozása végett hozott anyagi áldozatok. 1480 körül Budán egy még nagyobb szabású főiskolát akart állítani, melynek egyik karát, a teológiai a budai döméseknél azonnal életbe léptette, míg a többi karokat akkor állította volna fel, mikor az ezen célra szánt épület majd elkészül. Hosszas hadjáratai és korai halála terve kivételét a művelődés nagy kárára megakadályozták. A pozsonyi egyetem halála után mindjárt megszűnt, a budai főiskola is alig pár év múlva a dömések teológiai főiskolája maradt.

Ezeknél az intézményeknél emlegetetthebbé vált Mátyás neve a tőle alapított könyvtár által. Európa nagy könyvtáraiban egy-egy Corvincodex, valamint a törököktől a budapesti egye-

temi könyvtár birtokába visszakerült kötetek ma is bizonyítják azt a mesés buzgalmat, amelyet Mátyás a könyvgyűjtésben kifejtett. A budai könyvtár gyarapításán Raguzai Felix felügyelete alatt 33 íródeák dolgozott. Azonkívül Mátyás gyűjtöket indított Görögországba és Kis-Ázsiába, a konstantinápolyi törököknél a Comenec könyvtárára alkudoztatott. Olaszország könyvmásoló műhelyei is nem kevés darabban szaporították a királyi könyvtárt. Mátyás nem elégedett meg a könyvmásoló művészetével, hanem alkalmaztatta a könyvdíszítő művészeteket is. Haesak 3000—4000 kötetből állott is Mátyás könyvtára, nagyságára versenyre lehetett a pápák és Mediciek könyvtárával.

A könyvgyűjtés nemes szenvedélye egyébiránt nem szorítkozott csúpan Vitéz Jánosra, Janus Pannoniusra és Mátyás királyra, hanem úglátszik, hogy az előbbiekén kívül más főpapok is szívesen áldoztak könyvekre pénzüket. Vespasiano Bisticci írja György kalocsai érsekről, hogy pécsi prépost korában három-ezer forintnál többre vétetett könyveket Flórenben. Több mint háromszáz kötetnyi könyvtárát a prépostokhoz tartozó templomban helyezte el. Örszere jó fizetéssel egy papot rendelt és ennek köteleességévé tette, hogy azt mindennap nyissa ki. Hasonlót állít Bunyitay Vince, a történetbúvár váradi kanonok is, későbbi humanistáink közül Kálmáncsch Domokosról, aki mint székesfehérvári kanonok igen sok díszes codexet vásárolt össze. Báthori Miklós püspök Vácon alapított könyvtárát.

Mátyásnak és az előkelőbb papoknak példája kiváló buzdító erővel hatott az egyháziak ifjabb nemzedékére. Vitéz érsek unokaöccse II. Vitéz János veszprémi püspök, később a bécsi püspökség adminisztrátora lehetett a legkiválóbb közülök. Megemlítenők még Thurzó Zsigmond váradi püspök, ki Olaszországban sajátította el a klasszikus műveltséget s aki a korabeli legkiválóbb humanistákkal baráti viszonyban állott, továbbá Szatmári György előbb váradi püspök, később esztergomi érsek, ki az irodalmi élet egyhangúságát a klasszikus irodalom termékeinek élvezésével enyhíti; Perényi Ferenc, a tizennyolc éves váradi püspök, kinek leveleiről egy tudós olasz azt írta, hogy oly könnyűen és tudós tartalommal szerkeszti leveleit, hogy sokan irigyelhetik, de utól nem érhetik. Levelei a Múzsák minden díszét, a Gráciák minden háját egyesítik magukban.

Ne feledjük el azonban azt a nyilatkozatot se, amely egy kortársuknak Hassensteini Lobkovitz Bohuslausnak levelében olvasható: „Az egyháziak gyakrabban beszélnek a pénzről, mint a mennyországról, gyakrabban említik a Nemesist és Laist, mint Krisztust s ami alig tűrhető, többet foglalkoznak Plautussal és Vergiliusszal, mint a Szentírással; szorgalmasabban tanulmányozzák Epicurus tanításait, mint az egyház törvényeit.“ Ugyanez a levél azt is megemlíti, hogy Magyarországon mindennél jobban az lepte meg, hogy nagyon sok a mindennemű tudós. Celtes Konrád éppen azért alapította meg 1497-ben Budán a Societas Litteraria Danubianát.

Ahogy átjöttek a klasszikus költés meg a humanus tudományok Itáliából, úgy átjutott a renaissance művészete is. Mátyás korában a művészetek is hatalmas lendületnek indultak. Bonfini egy az építésről szóló olasz munkás Mátyás megbízásából latinra fordítván, a király építkezéseiről így szól: „Miképpen emlékeztem meg azokról a nagyszerű templomokról és palotákról, amelyeket Budán, Székesfehérvárra, Visegrádon, Komáromban és más helyeken emeltél? Hogyan mondjam el, mennyire gyönyörködöl a kitűnő épületekben, kiváltképpen azokban, amelyek a régi mintákat utánózzák? A régi építő módot új fényvel élesztetted föl. Itáliából a legkitűnőbb művészeket és mestereket hoztad el. Építészeket, szobrászokat, festőket, aranyműveket, rézmetszőket roppant költséggel tartasz udvarodnál...“ A királytól meghívott olasz művészek között voltak: Fioraventi Aristoteles, Baccio Cellini, Chimenti Camicia és Benedetto da Majano. Mátyás építkezéseit megemléstette az idő, de a Magyarországon megfordult külföldi írók műveiből és a követei jelentéseiből ismeretes, hogy pl. a budai palota párját ritkító fényvel volt felépítve és berendezve. Visegrád egy pápai követ jelentése szerint „a földi paradicsom.“

Mátyás példáját az építés szeretetében is követték a főpapok. Bakócz Tamás Esztergomban renaissance ízlésű kápolnát építtetett. Váradon is napfényre kerültek Thurzó Zsigmond püspök ugyanilyen stílus palotájának romjai. A gyulafehérvári székesegyház északi oldalához Lázó János kanonok építtetett remek kivitelű előcsarnokot.

Igy tehát a művelődés új irányzatának pártolása Mátyás udvarának fényét, dicsőségét emelte s az ő nevét a művelődés történelmének lapjaira kitörölhetetlen betűkkel bevészte. A magyar nemzet kebeléből származó főpapok áldozatkészsége és buzgósa kétségtelenül bizonyítja, hogy a magyar nemzet leg tudósabb rétege az Olaszországból tova terjedő hatalmas szellemi irányzatnak elfogadjává, pártolójává szegődött. Igaz, hogy a nemzet alsóbb rétegeibe aligha mélyebben behatolhatott az új irány. Sőt még a világi főurakról sem sok dicséretet mondhatunk ebben a tekintetben. Magyar András (Andreas Pannonius) felemlít ugyan három főrangú ifjút: Vingárti Lászlót, Palóczy Zsigmondot és Perényi Miklóst, akik könyvének megírásakor a ferrarai főiskolában tanultak s így a humaniták eszméivel is mindenesetre megismerkedtek, de más világi főuraknak áldozatairól és a tudományoknak nagyobb fokú pártolásáról nem igen olvashatunk az egykori feljegyzésekben. Ellenben halljuk, hogy Báthori István országbíró, Guthli Ország László és Rozgonyi László, kik a legtekintélyesebb zászlóurak voltak, 1491-ben egy fontos okiratra nevüket sajátkezüleg aláírni nem tudták. Szapolyai István, Bécs parancsnoka még latinul sem tudott. Ez egyúttal tanulságnul szolgál arra, hogy az idegen talajból átültetett művelődési áramlatok egy nép nagy többségét csak úgy ragadják meg, ha a nemzeti szellemmel nem állanak ellentétben.

Temesvárra is megérkezett a nyugdíj-csökkentést törölő miniszteri rendelet

Temesvár. Saját tud. A nyugdíjpénztár körrendelete, amely szerint a még a magyar törvény alapján nyugdíjazottak özvegyeit illető nyugdíj-csökkentést törlik, megérkezett a temesvári nyugdíj-ügyigazgatóságához. Míg másutt tömeges nyugdíj-csökkentések voltak, Temesváron csak kisebb számban fordult elő egy-egy ilyen eset. A körrendelet értelmében ezek a februári nyugdíjkifizetés alkalmával ismét régebben élvezett nyugdíjleltményüket kapják.

A nyugdíjigazgatóság egyébként közli a temesvári érdekelt nyugdíjasokkal, hogy nem szükséges jelentkezniök. A legközelebbi nyugdíjkifizetésig a nyugdíjosztály a főkönyvekben hivatalból végzi a szükséges kiigazítást s a fizetés alkalmával végzett számfeltekör be fogják írni ezt a kiigazítást a nyugdíjkönyvbe is.

Amerikai szállítás belga lobogó alatt

Berlinből jelent a Német Távirati Iroda: (Rádió Bucuresti.) A „Völkischer Beobachter“ hosszabb cikkben foglalkozik az United Lines amerikai hajózási vállalat nyolc kereskedelmi hajójának eladásával. A hajókat egy belga kereskedelmi hajózási társaságnak adták át. A lap szerint néhány héttel ezelőtt hasonló körülmények között igyekezett az amerikai társaság kiárusítani az amerikai semlegességi törvényt és a nyolc hajót Norvégiának ajánlották fel, hogy a jövőben norvég zászló alatt hajózhassanak és szabadon szállíthassanak nyersanyagokat, élelmiszert a szövetségeseknek. Norvégia azonban átlátott a szitán és visszautasította az amerikai hajózási vállalat ajánlatát. A belga kormány azonban nem ellenezte az amerikai hajók belga zászló alatt történő hajózását, bár illetékes helyen kijelentették, hogy Belgiumnak semmi köze sincs a nyolc amerikai hajóhoz. A belga kormány határozata sérti a semlegesség elvét.

Grippa előjelek!

lehangoltság, fejfájás és végtag-fájdalmaknál, azonnal

ASPIRIN

TABLETTÁT

csak a Bayer kereszttel!

BAYER

A nyugati háború és a finn-orsz viszály mindinkább egybekapcsolódik

Attekintés a két harci terület napi eseményein. Az oroszok cáfolják a maguk hajóhada összpontosításáról szóló híreket. Skandináv hírek szerint azonban biztos, hogy angol hadihajók a Jeges-tengeri finn és orosz kikötők közelében cirkálnak

Az általános európai helyzet lassankint odáig érlelődött, hogy a kezdetben különálló mozzanatokként jelentkezett események között ma már nem lehet többé éles határvonalat húzni. Mindenik esemény láncszemként kapcsolódik a másikba és együtt alkotja meg a súlyos európai helyzet hosszú, bonyolult láncát, melynek a végső kibogozása egyáltalában nem látszik közeli lehetőségnek, sőt mindennap minden órája újabb és újabb láncszemet kapcsol a már meglévőkhöz. Így jutottunk el odáig, hogy a nyugati háborút, — vagyis a szövetségesek és Németország háborúját — és a finn-orosz viszályt ma már nem lehet különválasztani egymástól és különálló egészként tárgyalni.

Beszéltünk már azokról a törekvésekről, amelyek a nyugati háborúnak északra, vagy a középkeletre, — esetleg mindkét irányba — való kiterjesztésére irányulnak. Az angol hajóknak az Északi Jeges-tenger táján történt megjelenése és az ezzel kapcsolatos, állítólagos szovjet tengeri hadmozdulatok továbbra is élénken foglalkoztatja a nemzetközi közvéleményt. Moszkvában ugyan azt állítják, nem tudnak arról, hogy Murmansk környékén szovjet hadihajómozdulatok történtek volna. Arról sem tudnak, hogy Kuzmukov tengernagy Murmanskba utazott. Általában azt hiszik, hogy ezek a hírek minden komoly alapot nélkülöznek. Azt azonban a skandináv államok fővárosaiban megerősítik, hogy angol hadihajók cirkálnak Petsamo környékén és Murmansk táján s hogy ezen a vidéken elkeseredett légi harc dúl az Északi Jeges-tenger felett.

A nyugati és a finn harcok összefüggésére különben érdekesen mutat rá a francia jobb oldali lapja, a *Journal* is. Ennek egy tegutóbbi vezércikke elmondja: „Ha a finnek nem győznek, a nyugati hatalmak blokádja nem lehet hatáshoz az Északi-tengeren. Katonai szempontból a veszélyes ugyan borzalmas hadieszköz, de egyedüli, amelytől a német lakosság hábo-

rus kitarását megtörni lehet. A nyugati hatalmak és Németország közötti háború Finnországban fog eldőlni.“ A francia vezető lapok közül a *Temps* is hangsúlyozza, hogy „a nyugati hatalmak fontos érdeke Finnország sikerének előmozdítása. A finnek megsegítése annyi, mint csapást mérni arra a hitleri Németországra, mely a tengerzár ellen Oroszországban akar gazdasági védekezést találni.“

Híresztelések Törökország beavatkozásáról

Egyre nagyobb hullámokban terjednek Törökországnak a háborúba való beavatkozásáról szóló híresztelések is. A moszkvai rádióállomás azt állítja, hogy Törökország meg akarja támadni a szovjet uniót. Ezzel kapcsolatban azt is híresztelik, hogy török csapatok betörték szovjet területre. A szovjet hadsereg lapja, a *Krasnaja Szjesda* azt írja, hogy Törökország lázasan készülődik a háborúra és mintegy 450—500 ezer főnyi hadserege a kaukázusi határon áll. Ezenkívül 500 angol és francia repülőgép is készenlétben áll, hogy Szovjet-Oroszországot

megtámadja. Moszkva szerint nyilvánvaló, hogy az angolok Bakut akarják megtámadni és megsemmisíteni; éppen ezért a szovjetnek a Fekete-tengertől a Káspi-tengerig teljes mértékben föl kell készülnie.

Olaszország figyel

Olaszországban természetesen éber figyelemmel kísérik a közelkeleti és a balkáni fejleményeket. A *Giornale d'Italia* című olasz lap szófiai tudósítója érdekes cikket közöl Olaszország balkáni és közelkeleti politikájáról. „A balkáni államokban — írja a többi között — a háború kezdete óta fokozatos figyelemmel követik Olaszország magatartását. A Balkán tisztában van azzal, hogy a háború végső kimenetelében Olaszországnak nagy beleszólása lesz. Olaszország bolsevistaellenes magatartása nemcsak világnézeti okokkal magyarázható, hanem látják azt is, hogy

az olasz-szovjet világnézeti ellentét politikai érdekellentété is válhatik. Olaszország azonban nemcsak a szovjettel találja magát szemben Európának ezen a részén. Még a szovjet-veszély megjelenése előtt Olaszország látta, hogy az angol flotta elhelyezkedett a török kikötőkben, néhány kilométernyire az olasz Dodekanesz szigetcsoporttól. Olaszországnak nincs oka arra, hogy nyugalommal és bizalommal nézze a szövetségesek délkelet-európai terveit. Mindamellet Olaszország nem fog egyhamar eltérni benemavatkozási politikájától,

mely nagy hasznot biztosít számára. Legjobban a Balkán érzi, hogy Olaszországnak ez a politikája milyen helyes, mert a balkáni államok legfőbb óhaja szintén az, hogy távollartsák magukat a viszálytól“ — fejezi be cikkét az olasz lap.

Ez tehát az általános helyzet a Közelkeleten. Most lássuk, mi van Északon?

A két skandináv állam két tűz között

A pajalai bombázások bonyodalmi. — A koppenhágai találkozó

Tudjuk, hogy a skandináv államok, nevezetesen Svédország és Norvégia, mennyire az ütközőpontjába kerültek egyrészt a finn-orosz, másrészt a nyugati háború fejleményeinek: Svédország legutóbb azzal, hogy a finn kormány közvetlen katonai segítséget kért tőle s a svéd kormány ezt megtagadta, Norvégia pedig az *Allmark* nevű német hajónak angol részről, norvég vizeken történt megtámadása következtében. A két skandináv államot hol Anglia, hol Németország illeti a semlegesség megszegésének vádjával. A német sajtó most újabb figyelmeltetést intéz ezekhez az államokhoz. Megállapítják a lapok, hogy Németország azonnali ellenintézkedésekre kényszerül minden olyan terület ellen, ahol a nyugati szövetségesek katonái megjelennek. A *Berliner Börsenzeitung* pedig arra figyelmezteti a skandináv államokat, hogy ha kéz a kézben haladnak a nyugati hatalmakkal, megszűnik a türelem, amellyel Németország eddig a legnagyobb éberséggel figyelte a helyzetet. Amennyiben Anglia valamilyen akciót kezdeményez a nor-

vég felség-vizekkel kapcsolatban, akkor a finn kérdés bevonásával, vagy anélkül a mostani háborúnak egészen új fejezete kezdődik, melyben a német katonai erő is megfelelő szerephez jut.

Ugyanakkor Svédország a szovjet-unióval is konfliktusba került. Ismeretes, hogy svéd jelentések szerint szovjet repülőgépek bombázták Pajala svéd helységet. Emiatt a svéd kormány a szovjet kormánytól tiltakozást jelentett be. Szovjet részről viszont kijelentették, hogy egyetlen szovjet repülőgép sem repült át Pajala helység fölött. Ezzel kapcsolatban svéd illetékes helyen kijelentik, hogy az ebben a tárgyban megjelent vizsgálat minden kétséget kizáróan megállapította, mely szerint a Pajalát bombázó repülőgépek szovjet-nemzetiségűek voltak.

Günther svéd külügyminiszter egyébként szombaton délelőtt Koppenhágába utazott, hogy résztvegyen az északi államok külügyminisztereinek ottani összejövetelén.

(Tudósításunk folytatása az 5-ik oldalon.)

Gálffy László S. J. Istenfiúi életünk

A kereszténység programjának lényege az, hogy az Isten fiává tegye az embert. E program alapvetését, következményeit s követelményeit dolgozta fel Gálffy páternek ez a egyszerű könyve.

Szent István Társulat kiadása

Ara 187 lei és postó.

Felszínre kerülnek a mult politikai titkai

MIÉRT AVATKOZOTT AMERIKA A VILÁGHÁBORÚBA?

Wilson 1917-ben téves értesülések alapján üzent háborút Németországnak

A *Deutsche Allgemeine Zeitung*-ban olvasuk a következő figyelemreméltó cikket:

Németország és az Egyesült Államok politikai viszonyának a világháború alatti fejlődését és az 1917-ben bekövetkezett szakításig való kialakulását a háború befejezése után is hosszú ideig történelmi félhomály takarta. A mult megvilágítása csak Amerikában következhetett be, mert amerikai levéltárakban őrzik azokat az okmányokat, amelyek felvilágosítással szolgálhattak. De úgy látszik, odaát hosszú ideig nem mutatkozott érdeklődés eziránt. Csak a legutóbbi időben, midőn Európa fölött újabb viharfelhők gyülekeztek, amelyek egyre erősebben indították az amerikai közvéleményt annak a szilárd akaratnak a megnyilvánítására, hogy az ország ne legyen újból egy távoli föld-rész népeinek összetűzésébe belesodorható. — kezdett az a törekvés jelentkezni Amerika tudományos, politikai és sajtókörében, hogy ki-

kutassák, mik voltak a tulajdonképpeni okai annak, hogy az Egyesült Államok résztvevő a világháborúban. Az amerikai semlegességi törvény előkészítésével kapcsolatban. 1935—36-ban egy erre a célra kiküldött szenátusi bizottság feladatát tűzte ki, hogy az Egyesült Államok és a szövetséges hatalmak közötti ipari és pénzügyi kapcsolatoknak az 1914—17-ik évi amerikai politikára való befolyását le'eplezze. Ugyanez időtájt neves amerikai szerzők is befejezték a világháború politikai történetének e jelentős fejezetére vonatkozó igen nagy anyag feldolgozását. Egymás után jelentek meg magas színvonalu, tárgyilagos munkák: az utolsó közülük 1939-ben hagyta el a sajtót. S csak most, ezeknek a műveknek a birtokában mondható, hogy az 1917-ik évi konfliktus igazi okait, amelyek aztán az Egyesült Államoknak a háborúba való belépésére vezettek, teljesen ki-nyomozták.

A német buvárhajóharc döntő hatása

Ezek a szerzők egybehangzóan mutatnak rá arra a hatásra, amelyet a német tengeralattjáró-harc körüli vita a világháború alatt az amerikai politika vezetésére gyakorolt. Mindenekelőtt beigazolták azt a feltevést, hogy nem is a buvárhajó-harc, mint olyan, rántotta bele Amerikát a háborúba, hanem *Wilson* elnöknek a buvárhajó-háborúval szemben tanúsított türelmetlen, minden tárgyalást eleve elutasító magatartása állott a jóindulatu megoldás útjában. Most már felismerhető, hogy *Wilson* jogi és presztizsfelfogása még az ő híveinek legszűkebb körében is heves ellenzésre talált és hogy lényegében csak amerikai belpolitikai okokra vezethető vissza, hogy *Wilson*nak mégis sikerült akarataát érvényesítenie, főként ama széleskörű hatalomnál fogva, amelyet az amerikai alkotmány az elnöknek a külpolitika, vezetésében biztosít. Már akkor igyekeztek az elnök munkatársainak körében, a kongresszuson és a nép széles rétegeiben is olyan *Wilson*-ellenes felfogásoknak felülkerekedni, amelyek ma törvényalkotó erőre kaptak.

A mértékadó amerikai szerzők abban is egyetértenek, hogy a buvárhajó-harc nem az egyedüli ok volt, ami az Egyesült Államokat a háborúba való nyílt részvételre kényszerítette. Sokkal inkább az a körülmény, hogy az amerikai gazdasági érdekek rendkívüli módon egybefonódtak a szövetségesek ügyével. Azonkívül az angol propaganda, amely még a világ-

háború előtt nagy rokonszenvet ébresztett Amerikában az angolok és szövetségesei iránt, szintén sorsdöntően befolyásolta a dolgok feltartóztatatlan menetét. Különösen a feszültség legutolsó időszakában. 1917 tavaszán közvetlenül a Németországgal való diplomáciai összeköttetés megszakítása előtt, olyan légkört teremtettek ezek a tényezők, hogy annak ható ereje a még ingadozó elnököt elhatározó cselekvésre készítette. *Wilson* kétségkívül kompetens életrajzírója, *R. S. Baker* erre a végkövetkeztetésre jut: „*Wilson* elnök 1917 márciusi elhatározása valójában nem a háborúba való beavatkozásunk kérdése volt. — hiszen meg volt költve a kezünk. — hanem döntés az időpontról, az alkalomról és az okokról, amelyeket az elnök az elhatározás alátámasztásaként a népek megad.”

A gazdasági érdekek és az amerikai angolbarát propaganda befolyását az Egyesült Államok kormányának elhatározására, kimutatni nem könnyű dolog. Félreértést kizáróan meg lehet azonban állapítani a német-amerikai kapcsolatok fejlődését a buvárhajó-háború egyes tényei nyomán. Az elnök és szerveinek kezdeményezése lépésről-lépésre kimutatható.

A buvárhajó-háború eseményei során egy eset különösen éles világot vet arra a szellemre, amelyben a washingtoni kormány annak idején a Németországgal szemben való politikát kezelte. A *Sussex*-esetről van szó.

A sussexi eset

1916 március 24-én egy német torpedó az angol csatornában megtorpedózta a *Sussex* nevű francia utasszállító hajót, amelyen amerikai utasok is voltak. Erre a német kormány, április 18-án fenyegető hangú jegyzéket kapott, amelyben az amerikai kormány ultimátum formájában jelentette be, hogy megszakítja a német kormánnyal a diplomáciai kapcsolatokat, ha az nem változtatja meg azonnal a buvárhajó-háború módszereit. A német kormány helyesnek találta engedni, abban a reményben, hogy az amerikai kormány most már éppoly nyomatókkal fog fellépni a nemzetközi jogellenes angol blokáddal szemben is. De miután a német kormány több mint nyolc hónapig hiába várta, hogy Amerika Angliával szemben eljárjon, és azért 1917 február 1-én újból hatályos formában indította meg a tengeralattjáró-

háborút, *Wilson* elnök azonnal megszakította az Egyesült Államok diplomáciai kapcsolatát Németországgal. Ez a cselekedet hangsúlyozottan belső kapcsolatban állott a *Sussex* ultimátummal. Mikor ugyanis *Wilson* elnök a Németország ellen fogantatott erőlyes intézkedés megtörténetét 1917 április 3-án ünnepélyes ülésen közölte a kongresszussal, a következőkben nyúlt vissza a *Sussex*-esetig: 1916 március 24-én a *Sussex* nevű gőzöst egy német buvárhajó elsüllyesztette és ezalkalommal amerikai állampolgárok vesztették életüket. A német kormányt ezért 1916 április 18-án a kapcsolatok megszakításával fenyegettük meg arra az esetre, ha a buvárhajó-harc módszereit nem változtatja meg. Minthogy azonban most a németek újból alkalmazzák ezeket a módszereket, az amerikai kormánynak méltósága és becsülete

† A fejfájás és a migrán, akkor, ha ezek a bélműködés és a gyomormesztés zavaraiából erednek, gyakran már egy kis pohár természetes „*Ferenc József*” keserűvíz használata után is megszűnnek. Kérdezze meg orvosát.

megvédésére nem marad más eszköze, mint arra az útra lépni, amelyet a német kormánynak küldött 1916 április 18-iki jegyzékében megjelölt.

Eszerint az amerikai kormány a Németországgal való kapcsolat megszakítását a *Sussex*-ultimátum közvetlen következményének tüntette fel. Ez viszont arra a feltevésre épült, hogy az állítólag elsüllyesztett *Sussex* gőzösön amerikai állampolgárok vesztették életüket. Ezzel szemben azonban bebizonyított és ma már sonki által kétségbe nem vont tény, hogy a *Sussex*-en egyetlen amerikai sem vesztette életét; sőt: a valóban megtorpedózott *Sussex* el se süllyedt.

A *Washington Evening Star* című amerikai lap érdeme, hogy 1939 október 24-én egy „*Vallomás*” közlésével erről a valóban megdöbbentő tényállásról lerántotta a leplet. Ez a lap 1939 október 2-iki számában igen barátságosan hangnemben vezércikket írt az állítólagos *Sussex*-drámáról. *Wilson* elnök 1917 február 3-án elhangzott szavainak megfelelően. A lap egy tudós olvasója, *H. D. Duncan* erre helyreigazító levelet intézett a *Washington Evening Star*-hoz, amit a lap október 24-iki számában becsületesen közölt is. A jólétesült levélíró állást foglalt a súlyos történelmi tévedés ellen és a legapróbb részletekig pontosan leírta a *Sussex* ellen intézett buvárhajó támadást és annak következményeit. A gőzös a megtorpedózás után befutott a boulognei kikötőbe, ahol az utasok egy részét nem tudták azonnal pontosan számbavenni, azért eleinte azt hitték, hogy többen hiányzanak. De kevéssel azután kiderült, hogy a gőzös valamennyi amerikai utasa épségben megérkezett a kikötőbe. A sajtó hírt is adott erről. Az elnök felelősségteljes külpolitikai hivatala azonban nyilvánvalóan nem ismerte a való tényállást. Mint *Duncan* levele a forrás pontos megjelölésével közli, csak 1917 április 5-én, néhány órával az amerikai hadüzenet után, *Lansing* államtitkár közlése útján értesült *Wilson* elnök a *Sussex*-esettel kapcsolatos végzetes tévedésről. De az amerikai közvélemény felvilágosítása érdekében nem történt semmi.

Szaktudósok szűk körében már régebben ismeretes volt ez a tény. A legújabb amerikai történelmi művekben, amelyekről fennebb említést tettünk, a *Duncan*-féle levél adatainak helyességét okmányszerűen beigazolvva találjuk. Ezek szerint tehát olyan ténnyel állunk szemben, amely a maga nemében páratlan a világtörténelemben: a *Sussex*-ultimátum, a német-amerikai diplomáciai kapcsolat megszakítása, az Egyesült Államok belépése a világháborúba s mindaz, ami ebből kifejlődött, — az amerikai államfő hamis értesülésén alapult.

A *Washington Evening Star* levélírója ezzel a figyelemreméltó mondattal fejezi be fejtegetését: „A mi egykori elnökünknek ez a tévedése csak egyike annak a rengeteg, általános jellegű tévedésnek, amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy mi, amerikaiak belekeveredtünk a háborúba.”

Igazoltnak látszik tehát, miért nem nagyon hajlandó többé Amerika népe arra, hogy ilyen politikai útra lépjen.

Rusznjak Gyula:

FALUVÉDELEM

Amatorkötésben 65 Lei és portó

Krisztus és a falu problémáit mutatja be nagy hozzáértéssel, szeretettel és segíteni akarással az elhivatott falukutató

Még
10
napig

Leltári vásárát **további 10 nappal** meghosszabbította a
Solduri, mert újabb cca 1500 pár olcsó cipőt bocsájt t. vevői rendelkezésére
295-395 leies árban
„Solduri“ cipőüzlet
Oradea, Alexandri-utca 6.

A finn-orosz harctéren a finn ellenállás tartja magát

Késik az orosz bevonulás Viipuriba

A fentebb vázolt diplomáciai és sajtóháború közepette a finn-orosz viszály is változó eredménnyel továbbfolyik. A finnek harctéri jelentése szerint a pénteki harcok során a karéliai földszoroson, a Finn-öböl és Muola-tó között valamennyi orosz támadást visszavertek. 16 szovjet harciókosit megsemmisítettek. Az oroszok Muola s az Aorapató között két támadást hajtottak végre és egy zászlóaljnyi halottat hagytak hátra a csatatéren. Sirkamieminél az oroszok 800 halottat és száz foglyot vesztek. A finnek jelentős hadianyag-szákmányra tettek itt szert. A Ladoga-tótól északra pedig újabb orosz támaszpontokat foglaltak el. Az itt ejtett hadiszákmányban 12 ágyú, 50 géppuska, tiz tábori konyha, stb. szerepel. A kühmói szakaszon a finnek több orosz oszlopot megsemmisítettek. Az ellenségnek egy ejtőernyős különítményét részben lelőtték, részben elfogták a finnek. Ellentétben az egyes külföldi hírekkel, a karéliai arcvonalon a támadás hevesen folyik tovább is, annak ellenére, hogy már 23 napja tart. Fel-tűnő a szovjet csapatoknak nagy löszerpazarlása.

A leningrádi katonai körzet vezérkarának jelentés ezeket mondja: A tegnapi nap folyamán semmi fontos esemény nem történt. A karéliai földszoroson a katonai műveleteket erős hőésés és köd akadályozza. A szovjet csapatok 12 megerősített ellenállási pontot vettek birtokukba, köztük négy tüzéségi betonerdítményt. A rossz idő következtében a szovjet légi haderő csak felderítő repülést végzett.

A finn-orosz viszállyal kapcsolatban londoni beavatott körökben megállapítják, hogy *Vorsilov* nem tarthatja be ígérétét, melyszerint a vörös hadsereg megalapításának 22-ik évfordulóján bevonul Viipuriba. A jelenlegi harctéri helyzetet egyébként angol körökben a következőkben ítélik meg. 1. A Ladoga-tónál a finnek rendületlenül tartják eredeti hadállásukat. 2. Suvantó környékén a két orosz hadosztály által megkísérelt áttörés óriási veszteségekkel összeomlott. 3. A karéliai földszoroson a finnek az eredetiéknél sokkal erősebb védelmi állásokat foglaltak el, amelyeket amellet a tavak szakadatlan láncolata is bevehetlenné tesz. 4. A tavaszi áradásokor a Mannerheim-vonalnak majdnem az egész környéke belten-gerré fog változni. 5. A csaknem teljesen kiürített Viipuri elvesztette minden katonai jelentőségét és feladásával a finnek még erősebbé tennék a helyzetüket.

Vorosilov ismét a karéliai földszoroson

Tallinban úgy tudják, hogy Vorosilov, a vö-

rös haderő főparancsnoka pénteken ismét a karéliai földszorosra érkezett. Más hírek szerint Stalin

A tengeri kereskedelmi háború újabb eseményei

Egy portugál gőzösről az angol hadihajók elvitték 12 német utast. Az Altmarkot kiemelték a zátonyról

Hozzá tartozik az általános beszámolóhoz a tengeri helyzet alakulásának ismertetése is. Harcokról legutóbb nem érkeztek hírek. Lissaboni értesülésünk beszámol arról, hogy a Nyassa nevű portugál gőzöst a Comerin nevű angol segédcirkáló átkutatta és 12 német utast, köztük két nőt, akik önként követtek férjeiket, — átvitték az angol segédcirkálóra. Egy tokiói hír arról számol be, hogy az egyik angol hadihajó még február elején elfogta a Salenga nevű szovjet hajót, mely Manilából Vladivosztokba vasércet szállított. A hajót azóta fogva tartják az angol hatóságok.

A norvég vizeken megtámadott Altmark német hajó legénységének sikerült elszabadítani a hajót a zátonyról, amelyre az angolok rajtaütésekor ráfutottak, hogy elkerüljék az elfogatást.

Az Altmark ügye egyébként diplomáciai téren még mindig hullámokat ver. A norvég kormány javaslatot készül tenni az angol kormánynak, hogy vigyék az Altmark esetét a hágai döntőbíró-ság elé, ha a két kormány jelenleg folyó tárgyalásai kudarcra végződnek.

Az angol hajóhad vezérhajója aknára futott

A tengeri események beszámolójához tartozik a Völkischer Beobachternek az a feltűnő helyen közölt jelentése is, hogy az angol hazai hajóhad vezérhajója, a *Nelson* páncélos, december közepén aknára futott és harcképtelenné vált. A lap am-

Moszkvából Leningrádba utazott, hogy résztvegyen az ottani hadtest jubileumi díszszemléjén.

A szovjet hadsereg felállításának évfordulóját a karéliai földszoroson csekély harci tevékenység jellemezte. A szovjet hadsereg ünnepét főként zenével ünnepelték, melynek hangjai még a finn harcterekre is elhangzottak. Még az első vonalba is zenekarokat küldtek, hogy fokozzák a katonák haragulatát. A néphívtosok pedig beszédeket mondtak.

szterdami jelentése különben így hangzik: „Mult év december közepén egy kis angol kikötőbe súlyosan sérült csatahajót vontattak be. A nagy titkolózás ellenére gyorsan közismertté vált, hogy a bevontatott hajó a *Nelson* volt, mely aknára futott. A helyszínen elvégezték a hajón a legszükségesebb tatarozást és két hét múlva egy délangliai hajógyárba vontatták. A hajót ott még ma is javítják. A *Nelson* és testvérhajója a világ legerősebb hadihajója. Vízkiöszoritása 34 ezer tonna, legénysége 1320 fő.

Angol csatahajók ostromzár alá vették Murmansk kikötőjét

Bucurestii rádiószolgálat: Az angol csatahajók ostromzár alá helyezték Murmansk kikötőjét és elfogták az Északi-tengeren a Herrlichkeit nevű német teherhajót.

Olasz lapok bergeni jelentése szerint a murmanski kikötőben több német hadihajó is állomásozik. A diinahamari kikötőben is több német hajó van. Murmansk kikötőjéből a német hadihajók a nagy jégtorlaszok miatt nem tudnak kifutni, de a diinahamari kikötő jégmentes, úgy hogy az itt állomásozó német flotta-egységek szabadon mozoghatnak. Valószínű, hogy a környéken cirkáló angol hajók és a német hadihajók között rövidesen tengeri ütközet fejlődik ki.

Az északi államok koppenhágai értekezlete iránt nagy az érdeklődés

Szombaton kezdődik az értekeztet. A hadviselő felek mindkét oldalon a maguk javára várnak határozatot

Zürichből írja a bucaresti *Timpul* tudósítója: A nemzetközi politikai körök nagy érdeklődéssel várják a skandináv államok külügyminisztereinek szombati koppenhágai összejövetelét. Egyrészt a finn kérdés, másrészt az Altmark ügyével kaposo-

latosan a tengeri kereskedelmi hajózás problémája az, amelyre nézve Koppenhágában állásfoglalásra lehet számítani.

A hadviselő felek kölcsönösen azt remélik, hogy a koppenhágai értekeztet az ő szempontjukból kedvezően fog határozni. Az angol és francia sajtó azt a meggyőződését fejezi ki, hogy határozott és erélyes állásfoglalás fog kialakulni a német buvárhajóknak a semleges gőzösök megsemmisítésére irányuló tevékenysége ellen. Viszont a német lapok azt várják, hogy az értekeztet tiltakozni fog Norvégia semlegességének Anglia részéről történt megsértése ellen. Remélik, hogy az északi államok együttműködést fognak keresni Németországgal, mely biztosítani tudja őket az angol erőszakosság ellen. A „Berliner Nachtausgabe“ azt hiszi, hogy a nemzetközi jog tisztelete és okosság fogja jellemezni az északi államok értekezletét.

Ami a finn problémát illeti, a svájci lapok meggyőződése az, hogy a svéd álláspontot fogják elfogadni, mely szerint nemhivatalosan folytatják Finnország megsegítését, de katonai segítséget neki nem nyújtanak.

Próbaidőre felfüggesztették Nagyváradon a gyöngéborju, a sertésus, a zsirszalonna és a nullásliszt árszabályozását

Nagyvárad. Saját tud. Néhány nap óta a váradj piacon nem lehet disznóhúst és zsirt kapni. A hús és zsirhiány okát a hentesek és mészárosok az árszabályozással magyarázzák. Ezért a mészárosok és hentesek képviselői beadványban fordultak a polgármesterhez és kérték a disznóhús és szalonna árszabályozásának felfüggesztését. Ezzel egyidejűleg a pékek a nullás liszt szabaddá tételét kérték.

Szombaton délelőtt fogadta Chirila Augustin

polgármester a mészárosok küldöttségét, akik Róbitsek és Brebán elnököt vezetésével jelentek meg, majd a pékekkel folytatott tárgyalást. Az érdeklődtek meghallgatása után a polgármester próbaidőre felfüggesztette a szopóborju, a disznóhús és az olvasztani való szalonna, valamint a nullás liszt maximális árát.

Amennyiben mindezek dacára nem javulna a helyzet és indokolatlan áremelés mutatkozna, újra életbeléptetik az árszabályozást.

Az esküt nem tett vasutasok nyugdíjügye

Irta: Kiss Arpád dr. (Bucuresti)

A múlt év decemberében napilapjaink egy részére azt a hírt közölte, hogy a Semmitőszék az esküt nem tett volt vasutasok nyugdíjügyében kedvezően döntött. Az indoklás az volt, hogy a román állam a magyar állam jogutódja lévén, köteles ezen esküt nem tett tisztviselő-csoport nyugdíját megállapítani és azt fizetni. Mielőtt a Semmitőszék döntését ismertetném, a következőkre kell rámutatnom.

A kérdés rövid története

Az 1929 aug. 20-iki Boila-féle törvény 8-ik szakasza arról intézkedett, hogy mindazok a volt tisztviselők, akik az impérium átvételkor a hűségüket megtagadták, szolgálatuk megszűntekor érvényben levő törvények és rendeletek alapján nyugdíjuk megállapítását kérhetik, ha bizonyos feltételeknek megfelelnek.

A törvény megjelenése után az esküt nem tett vasuti alkalmazottak is kérték nyugdíjuk megállapítását. Pár évi huzavona után — 1933-ban — a nyugdíjpénztár egyszerű értesítés kíséretében visszaküldte az érdekeltek okmányait azzal, hogy a volt MÁV. nyugdíjintézet tagok semmiféle jogviszonyban nem lévén a nyugdíjpénztárral, nyugdíjat nem kaphatnak, forduljanak a CFR. nyugdíjpénztárhoz (Casa Muncii CFR.). A CFR pénztár azzal tért ki a nyugdíjazás elől, hogy a fenti törvény erre az intézetre nem vonatkozik, hanem csak a nyugdíjpénztárra.

Az érdekeltek egyrésze a nyugdíjpénztári „értesítéseket” (adresa) felelősséggel támadta meg a Legfelsőbb Számvevőszék (a Curtea de Conturi) előtt, de eredménytelenül, mivel itt csak „döntéseket” (deciziune) lehet megfájdítani. Így érdemi tárgyalás nélkül utasította el felelősségüket a Curtea de Conturi. Mivel a nyugdíjpénztár az érdekeltek nyugdíjmegállapításai iránt beadott kéréseit nem küldte vissza, csak az okmányokat, később — 1937-ben — ezeket is elintézendő elutasító végzést hozott azzal az indoklással, hogy a kérések elbírálása nem tartozik hatáskörébe, nem lévén az érdekeltekkel semmiféle jogviszonyban. Ezt a döntést (deciziune) már nem lehetett támadni a Legfelsőbb Számvevőszéknél felelősséggel és itt kezdődik a kérdés jogi része.

A Számvevőszék álláspontja

A Számvevőszék négy tanácsa különböző döntéseket hozott ezzel a kérdéssel kapcsolatban, hogy a nyugdíjpénztár köteles fizetni, vagy sem. A felelősségek egy részét elutasították és ezek ellen beadott felülvizsgálati kérések nagyrészt a Semmitőszék is elutasította azzal, hogy nem voltak az előírt forma szerint megszerkesztve.

A Számvevőszék 3-ik tanácsa úgy találta, hogy a nyugdíjpénztár terhére kell megállapítani a nyugdíjat és helyet adott az ott leírt felelősségeknek.

Igy történt meg, hogy H. L. volt pályáőr ügyében a 335—1937 sz. végzéssel kedvező döntést hozott s a nyugdíjat megállapította a nyugdíjpénztár terhére.

A nyugdíjpénztár ezt a döntést felülvizsgálati kéréssel támadta meg, amit a Semmitőszék a múlt év május 17-én elutasított úgynevezett kiegészített tanácsban.

A Semmitőszék indoklása

A Semmitőszék mindenekelőtt indoklásában leszögezi, hogy az 1929-ik évi nyugdíjtörvény 104-ik szakasza szerint a csatolt területeken minden volt vasuti nyugdíjalapot a mostani nyugdíjpénztárhoz csatoltak, ebből következik a fizetési kötelezettség is. A továbbiakban rámutat arra, hogy az 1929 augusztus hó 20-iki törvény 8-ik szakasza szerint az illető alkalmazott szolgálati idejének megszűntekor érvényben levő törvényes rendelkezések szerint kell a nyugdíjat megállapítani. Mivel ezen csoport az eskü megtagadása következtében 1919—1921 között hagyta abba szolgálatát és abban az

időben az 1914. évi CFR. vasuti nyugdíjpénztári törvény hatálya nem volt kiterjesztve a csatolt területekre és az első törvényes intézkedés csak 1923 május 2-án jelent meg, amikor a fenti törvény végrehajtási utasításának hatályát az egész ország területére kiterjesztették, ezt azonban nem lehet figyelembe venni, mivel az érdekeltek ekkor már nem voltak szolgálatban. Végül az indoklás a MÁV. nyugdíjintézetének alapszabályai 1. cikke alapján megállapítja, hogy akik ennek az intézetnek tagjai voltak, végleges állami tisztviselők voltak és hogy a MÁV. nyugdíjintézet jogai a hivatkozott 104. szakasz alapján a mostani nyugdíjpénztárra lettek átruházva, tehát ez köteles a nyugdíjakat is fizetni. Az indoklásban nincs szó arról, hogy a román állam, mint jogutód köteles lenne fizetni.

A mai helyzet

Azok az esküt nem tett volt vasuti alkalmazottak, akiknek ügyében a Számvevőszék még nem döntött, illetve a korábban hozott kedvezőtlen döntést, amit a többi tanácsok hoztak és ezeket megfelelő formában megszerkesztett felfolyamodással támadták meg, bizonyos feltételek mellett nyugdíjukat meg fogják kapni. Mivel — mint fentebb említettem — a nyugdíjpénztár 1933-ban az érdekeltek csoport okmányait visszaküldte, viszont az 1937-ben beadott felelősségekhez az érdekeltek okmányait nem csatolták (sajnos, ezen utóbbi döntés ellen nem mindenki adott be felelősséget), azok a Számvevőszékhez a tárgyalás napja előtt minden okmányt adjanak be, mert ha ennek hiánya miatt utasítják el a felelősséget, nyugdíjukat — a mostani törvények szerint —

később sem fogják megkapni.

Azok — és az érdekeltek nagyobb része ebbe a csoportba tartozik, — akik a nyugdíjpénztár 1937. évi döntéseit (deciziune) kellő időn belül nem támadták meg a Számvevőszék előtt felelősséggel, vagy pedig ügyükben különböző okok miatt a Semmitőszék elutasító végzést hozott, sajnos, nyugdíjat nem fognak kapni. Ha az állam törvénnyel rendezné ezek helyzetét, nyugdíjhoz jutnának, másképp nem.

Milyen okmányokat kell csatolni?

A Számvevőszékhez beadott és még el nem bíralt felelősségekhez a következő okmányokat kell csatolni az 1937. augusztus 7-iki törvény megkívánta példányban:

1. Szolgálati bizonyítványt, amit a CFR központ állít ki.
2. Állampolgársági bizonyítványt.
3. Előjárósági bizonyítványt, hogy nem optált.
4. Eskü-okmányt, hogy 1929 augusztus hó 20-tól számított hat hónapon belül a hűségüket letette.
5. Előjárósági bizonyítványt, hogy életben van s nem foglal el közjavadalmaszasi állást.

Hogyan állapítják meg a nyugdíjat?

A nyugdíjmegállapítás a MÁV. nyugdíjintézetének alapszabályai szerint történik. És pedig: az első 8 évi tagság után az utolsó fizetés 35%-át, ezután minden év után — a 31-ik szolgálati évig — 2¹/₂%, ezután pedig — a 36 évig — 1¹/₂%-kal emelkedik a nyugdíj évente.

Ha pl. valakinek évi 1200 korona fizetése volt és 14 évig szolgált, úgy havi 100 korona, illetve 100 leiből 50%, tehát 50 lei lesz az alapnyugdíja, amihez hozzáadják a drágasági pótlékokat.

Ha a kérést az érdekeltek fél 1931 előtt adta be, úgy az 1931 augusztus 3-iki törvény 3-ik szakasza szerint 1931 január 1-től kezdve állapítják meg a nyugdíjat, ha pedig később, úgy a kérés beadása napjától.

Riport lesz belőle...

Azt hiszem, mindenkinek eszébe jut napjában többször, milyen könnyen történhetik vele baleset. Lehetetlen utazás közben, vagy séta közben, mikor az ember tulajdonképpen tétlen. Ilyenkor mindenféle gondolat megfordul a fejében. Ki rövidebb, ki hosszabb ideig elmélkedik, úgy képzelem, ezen a kérdésen, aszerint, hogy milyen állapotban van az idegrendszere. Nekem például rögeszmém kezd válni az utóbbi időkben az úgynevezett riportszerű elképzelés. Sokszor eszembe jut, hogy most, éppen most, aminék én vagyok az akaratlan hőse. Ilyenkor magam előtt látom és felyékonyan olvasom a képzeletbeli újság, a Képzlet és Vidéke idevágó riportját.

Például.

Kinézek a gyorsvonat ablakán. Most halgtuk el Eledet, tizenegy perc késés. Jó magas töltésen futunk, elmarad a 26-os számú órház, mindjárt jön a szerencsétlenség. Feltűnő riport a Képzlet és Vidéke legfrissebb számában. A kezdő szavak ezek:

Az 5673. számú szerelvény, amely tizenegy perces késéssel futott ki az Eledsi állomásról, teljes sebességgel haladt el a magasra emelt töltésen a 26-os számú órház előtt. Az órházról nem messze, eddig kiderítetlen okokból, valószínűleg pályahiba folytán...

Satöbbi.

Vagy egy másik eset. Autón robogok, országúton. Szalmásszékér kecmereg előttünk a távolban, a söfför túlköl. Újabb riport lóg a levegőben.

A bérautó éppen egy éles kanyarodót hagyott el, mikor az országúton, körülbelül kétszáz méternyi távolságban feltűnt egy szalmásszékér. Itt az utat kétfelől körakások szegélyezik. Az autó vezetője idejében túlkölt, a szalmásszékér szabályzerűen balra tért, azonban az előző napi esőzéstől felázott, síkos úttesten...

Satöbbi.

Épülő ház előtt megyek el. A Képzlet és Vidéke írja:

Az építődálmányok ötemeletnyi magasságban nyúlnak fel s a munkások éppen a legfelső állá-

nyon dolgoztak. Fél-tizenegy előtt pár perccel történt, hogy az állvány egyik deszkapallója kélőnds véletlen folytán éppen abban a pillanatban...

Satöbbi.

Erkély alatt megyek el a körúton.

A 21-es számú bérházat nemrég hozatta rendbe a tulajdonosa, a festése is még egészen friss. Igy hát merőben érthetetlen, hogy a háznak a körútra néző erkélye, amelyet erős vas-tráverzek tartanak, a szerencsétlenségére éppen arra haladó...

Satöbbi.

Döngölégny röpök a fejem körül.

Eleinte nem tulajdonít jelentőséget a dolognak, környezete nem is tudott róla. Csupán harmadnap, mikor a légycsipés helyén...

Satöbbi.

Szardíniát eszem.

Mint a rendőri nyomozás utólag megállapította, a doboz szardíniát X. Y. fűszerüzletében vásárolta a trafikusk véget ért...

Satöbbi.

Éjfél után megyek haza.

Gyanútlanul ment hazafelé a rosszul megvilágított utcán, mikor a 106-os számú ház sötét kapualjából hirtelen...

Satöbbi.

Szódabikarbónát veszek be a sötétben.

A házbéliek vallomása szerint az utóbbi időkben feltűnően lehagoltnak látszott. Valószínűleg nyomasztó anyagi helyzete keserítette el. Levelet nem hagyott hátra...

Satöbbi.

Miközben ezt a bizalmas önvallomást írom:

Utolsó írásában, amelynek „Riport lesz belőle” a címe, megdöbbenően nyilvánul meg a közeli tragédia előérzete. Ha ezt az írást olvasuk, akkor megérthetjük, miért látja a helyzetet oly sötétben az elmeöngyintézet atyai jószágú főorvosa.

Satöbbi.

Nadányi Zoltán.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Hétoldalon: Egész évre 900, félévre 4
negyedévre 225, egy hónapra 75 lejt.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk
vissza.

Időjárás

A bucuresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Ködösebb, felhősebb idő, délnyugati, nyugati szél, a hideg csökken; a nappali olvadás erősödik. Északon egyes helyeken havazás, havas eső lehetséges.

ORVOSI HIR. Dr. Középesy László külföldi tanulmányutjáról hazatért és rendelkezéseit belgyógyászati és tüdőbetegek részére megkezdte. Rendel délután 3—5 óra között. Kvarc, Röntgen, elektro-kardiograf, rövid-hullám. Nagyvárad, Ferdinánd király-út 10/a, (Stern-palota). Telefon: 10—20.

LEÁNYGYERMEKE SZÜLETETT AZ OLASZ TRÓNÖRÖKÖSPÁRNÁK. Rómából jelentik: Az olasz trónörökös felesége szombat hajnalban 1 óra 25 perckor Nápolyban leánygyermeknek adott életet. Az újszülött négy kilós. A kereszttségben Mária Gabriella nevet kapja.

A királyi családban történt nagy eseményt 31 ágyúroval adták tudtul Olaszország népének. A királyi palota körül már kora reggel óta hatalmas tömegek gyülekeztek. A nap folyamán lelkes tüntetések voltak az egész országban. A házakat mindenütt felleobogózták.

Nagybőjti misszió Atyhán. Saját tud. P. Lukács Mansvét ferences misszionárius február hó 11-étől 18-áig Atyhán (Udvarhely megye) missziót tartott. A hívek mindennap zsúfolásig megtöltötték a templomot. Alig maradt valaki a faiban szentgyónás nélkül. Áldoztak 2321-en. Az egyházközség népe ezután is hálásan köszöni a kedves Páternek a lelkek érdekében végzett fáradozását. A jó Isten bőséges áldását kéri további munkálkodására is.

BABITS MIHÁLY MEGKAPTA A SAN-REMÓI NAGYDIJAT. Rómából jelentik: Babits Mihály, az európai hírvé magyar költő megkapta a sanremói nagydíjat. Ezt a kitüntetést az olasz kormány azoknak a külföldi íróknak szokta juttatni, akik érdemeiket szerzik az olasz irodalom termékeinek megismerésével.

Száz meghűlés grippa
DIANA
bedörzsölés

Csösz József nagyváradai kereskedő 360 kg. teáját föloldották a zár alá és törölte a bíróság a kirótt bírságot is

Nagyvárad. Saját tud. Érdekes ügyet tárgyalt a napokban a törvényszék negyedik szekciójának tanácsa. Annakidején mi is megírtuk, hogy Csösz József nagyváradai Zsiga Miklósetai kereskedőnek 360 kiló teáját zár alá vette a városi árelenőrző bizottság s emellett árdragítás címén nagyjösszegű pénzbüntetéssel sújolták. Csösz József megfélembreztette az árelenőrző bizottság jegyzőkönyve alapján hozott ítéletet s a mostani tárgyaláson a törvényszék az elsőfoku bíróság ítéletét megváltoztatta s a kirótt büntetést törölte s a zár alá vett teát föloldotta. A törvényszék tanácsa megállapította, hogy Csösz József a szóbanforgó „Urgo”-teát nemcsak hogy nem tulozott áron, hanem még az engedélyezett 10 százalék hasznot sem számítva, árulja.

DR. REU ILLÉS AZ ÚJ RENDŐRKVESZTOR. Nagyvárad. Saját tud. Ghelmegeanu belügyminiszter tegnap délelőtt Nagyvárad rendőrkvesztorává nevezte ki dr. Reu Illést, a határrendőrség inspektorát. Dr. Reu Illést három nappal ezelőtt táviratilag rendelték Bucurestibe s rendőrségi körökben már biztosan számították rá, hogy a dr. Clonța Eugen távozásával megüresedett kvesztori pozícióba dr. Reu Illést helyezi a belügyminiszter bizalma. Így is történt. Tegnap kora délután dr. Reu Illés telefonon közölte a fővárosból kinevezése tényét. Dr. Reu Illést most másodsorú nevezik ki a helybeli rendőrség élére. A nagyváradai közönség régi ismerősét üdvözli dr. Reu Illésben, a kiváló képességű, magasrangú rendőrtisztben, aki annakidején, mint a város rendőrprefektusa jóindulatú, körültekintő működésével a polgárság rokonszenvét és megelégedését érdemelte ki. Dr. Reu Illés, az új rendőrkvesztor, szombaton reggel érkezett meg Nagyváradra és átvette hivatalát.

Új bírák a csikszeredai és csikszentmártoni járásbírók. Saját tud. Istrate Micescu igazságügyminiszter előterjesztésére Ófelsége Gh. C. Minolu volt oklándi járásbíró a csikszeredai, dr. Mihályfalvi Miklós, pedig a csikszentmártoni járásbíróhoz bírói minőségben kinevezte. A csikszentmártoni járásbíróvá visszaállítását most van folyamatban és rövidesen megkezdik működését.

MEGHALT DR. KEERI SZÁNTÓ IMRE. Budapestről jelenti tudósítónk: Dr. Keeri-Szántó Imre, a Zeneművészeti Főiskola kiváló tanára, az európai hírvé zongoraművész, hosszas, kínos szenvedés után 56 éves korában meghalt.

Kivonják a forgalomból a német nikkelpénzeket. Berlinből jelentik: A német kormány határozata értelmében az 1 márkás nikkelpénzt kivonják a forgalomból. Az állam ilyenformán 1500 tonna nikkellel jut, amelyet a hadiiparban használnak fel.

Adományok. Szakáll István részére B. M. (Helyben) 100 lejt küldött. Átadtuk.

Uj állampolgársági névsorok felfektetését rendelte el az igazságügyminiszter

A névsorba bekerülnek a revízió alatt volt állampolgárok is. Temesváron és Nagyváradon több ezer lakos állampolgárságát ismerték el utólagosan

Aradról jelentik: Az aradi városházára rendelet érkezett az igazságügyminisztériumból, amely az új állampolgársági névjegyzék összeállításáról intézkedik. A rendeletben az igazságügyminisztérium utal arra, hogy az 1938. évi állampolgársági revíziós törvény értelmében mielőtt a revíziós eljárás teljesen befejezést nyert és véglegesen tisztá képet lehet kapni arról, hogy ennek az eljárásnak eredményeképpen kik őrizték meg és kik vesztették el a román állampolgárságukat, új állampolgársági névjegyzék készül. A minisztérium közli, hogy ennek az új névjegyzéknek felfektetése a bíróság közreműködésével történik és a munka befejezése után a névjegyzéket a bíróság hitelesíti.

Az új névjegyzékbe felveszik mindazokat, akikre az állampolgársági felülvizsgálatról szóló törvény nem vonatkozott, valamint azokat, akikre a törvény vonatkozott ugyan, de ügyükben a revíziós eljárás befejezést nyert és megállapították, hogy jogosan jutottak a román állampolgársághoz. Természetesen felveszik a névjegyzékbe azokat is, akiknek állampolgárságát a közelmúltban utólag ismerték el.

Ugyancsak bekerülnek ebbe a névjegyzékbe azok is, akik az 1924. évi előkészítő névjegyzékben szerepeltek ugyan, de tévedésből a végleges névjegyzékbe kimaradtak. Ezeket a névjegyzékbe csak akkor iktathatják be, ha annakidején az ideiglenes névjegyzékbe való felvételük ellen felebbezést senki sem adott be.

Székrekedésnél és emésztési zavaroknál, valamint az ezekkel kapcsolatban fellépő vértódulásoknál, fejfájásnál, álmatlanságnál és általános rosszullétnél igyunk reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keeserítvőt, mert annak hashajtó hatása gyors, biztos, alapos és mindig kellemes. Kérdezze meg orvosát.

ROMÁNIA RÉSZTVESZ A MILÁNÓI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSON. Bukarestből jelenti a rádió: A nemzetgazdasági minisztérium elhatározta, hogy Románia résztvesz az 1940 június havában Milanóban rendezendő nemzetközi kiállításon. Románia megfelelő módon akarja képviselteni magát és éppen ezért a propaganda, a munka és a mezőgazdasági minisztérium a nemzeti ujjászületési arcvonal vezérgazgatóságával egyetemben közös tervet dolgoz ki.

A HELYTARTÓSÁG KÖZLEMÉNYE. Kolozsvárról jelentik: Szamos tartomány királyi helytartósága közli a következőket: Naponta számos panasz érkezik arra vonatkozólag, hogy késedelmesen érkezik válasz a különböző ügyekben beadott kérvényekre. A hiba az ilyen esetek többségében a kérvényezők részéről történik, akik elfelejtenek válaszbélyeget mellékelni beadványaikhoz. A közigazgatási törvény 193. szakaszának négy bekezdése úgy intézkedik, hogy az érdekelt feleknek kell viselniük a válaszbélyeg költségét. A kérvényezőknek tehát mellékelniük kell beadványaikhoz a szükséges válaszbélyeget, mert egyébként az irattárba helyezik kérvényeiket s elmarad a válasz.

Az NSE házivívóversenye. A Nagyvárad Sport Egylet vasárnap délután 4 órai kezdettel junior házi vívóversenyt rendez az NSE Piatu Regina Maria 2. szám alatti vívótermében. Az érdekesnek ígérkező verseny keretében a sportegylet legkiválóbb fiatal vívói mérkőzést össze erejüket. A belépés díjtalan.

LAERMANS, A VILÁGHÍRŰ BELGA FESTŐMŰVÉSZ MEGHALT. Brüsszélből jelentik: Eugen Laermans, a kiváló belga festőművész, 75 éves korában elhunyt. Az elhunyt festőművész számos nagy díj nyertese volt.

Beveszik az új névjegyzékbe azokat is, akik az 1924. évi előkészítő összeírásban nem szerepeltek, de a végleges névjegyzékben már feltüntették őket, bírói vagy közigazgatási hatóság határozata alapján. A jövőben az állampolgársági névjegyzékben bármilyen módosítás csak bírói felügyelet mellett eszközölhető.

Temesvár. Saját tud. A hivatalos lap február 19-iki 41. száma közel ezeröttszáz olyan temesvári lakos névsorát közli, akik utólagosan kérték az állampolgársági névjegyzékbe való felvételüket és állampolgárságukat most véglegesen elismerték. Értesülésünk szerint a kérvényezők közül csak mintegy öt-hatnak állampolgárságát nem ismerték még el. Azokét, akik még nem terjesztették be minden megkívánt iratot. Az illetők rovatában ezt a város megjegyzés formájában fel is tüntette. *Akik a névjegyzékben szerepelnek, de akiknek állampolgárságát még nem ismerték el s így nincsenek is felsorolva a hivatalos lapban, most idézést kapnak a város illetékes ügyosztályától s felszólítják őket, terjesszék be a még szükséges iratokat.* Ha ez megtörtént — mint a városházán kijelentik, — ügyeiket szintén felterjesztik Bucurestibe.

Nagyvárad tudósítónk jelentése szerint Nagyváradon is több ezer embert vettek fel az állampolgársági névjegyzékbe. Az ujonnan bejegyzettek két-három héten belül már meg is kapják állampolgársági igazolványukat.

IPAROS-HIREK

Munkában a Textil és Ruházati Iparosok Céhe

A köz figyelmét is maga felé irányította az a fennületes munka, amit a Textil és Ruházati Céh a szervezkedés terén kifejt. Nincs olyan hét, hogy a tartomány valamely részén ne alakulna meg egy-egy fiókja. A céh a napokban alakította meg Szatmáron és Zilahon fiókját. Két megye székhelyén rövid egymásutánban történt fiókmegalakulás nagy erkölcsi teljesítmény a Céh részéről, ha figyelembe vesszük, hogy minden anyagi alap és támogatás nélkül folyt eddig a hatalmas költséget emésztő szervező munka. A céh ma már öt beszervezett megyével néz a közgyűlés elé, míg a hátralevő két megye megalakulása is csak napok kérdése.

Szatmáron a Munkakamara helyiségében megtartott alakuló gyűlés a következő vezetőséget választotta: tagozati elnök Rantea Ioan, alelnök Mihalik Károly, titkár, Braun Ferenc, pénztárnok Pop István, a választmányi tagok Seibert Ádám, Kitayer Ferdinánd, Cresneac Josif, Grünfeld Hermína, Görömbei Kálmán, Grünbaum Izidor, Buacs József, Borbély József, ellenőrnek Silaghi Sándor, Csapó Lajos. Zilahon február 16-án a Munkakamara helyiségében tartott szépszámu alakuló gyűlés megválasztotta tagozati elnöknek Tóth Lászlót, alelnöknek Józsa Vincét, titkárnak Fodor Jánost, pénztárnok lett Blau Béla, gazdasági igazgató Kinces Ferenc, könyvtáros Hoffmann Irma, választmányi tagok: Meszes Jenő, Luka Sándor, Pethő, László, Balog László, ellenőr Oncos Ioan, Tóth Luca, Vigh Sándor.

A harmadik megalakulás Szilágycsehben volt, ahol a vezetőségre beválasztották József Dávidot, Czeiszperger Mihályt, Deutsch Gyulát, Berkovits Gézát, Nagy Jánost, Gergely Ferencet, Klempér Izákot, Silberger Dezsőt, Szalontai Bálintot, központi kiküldöttnek József Dávidot. Ezzel a Textil és Ruházati Iparosok Céhének a tartomány kerületein Kolozsváron, Szatmáron, Zilahon, Máramaroszigeten, Nagykárolyban, Nagybányán, Zsibón, Marghitán, Nagyzalontán, Szilágysomlyón, Szilágycsehben, Tenkén, Tasnádon és Székelyhídon van fiókja.

A kelmefestő-iparosok újabb sérelme

Kellemetlen meglepetés érte a kelmefestő iparosokat. A napokban a saájában látott napvilágot az a pénzügyi rendelet, mely szerint a kelmefestő iparosok és gyárosok 1936 április 1-től visszamenőleg 1,4% százalékos helyleg és egy ezrelékes repülőbéllyeg illetéket tartoznak fizetni. Az idevonatkozó emnesztia-törvény értelmében az illetéket kedvezményesen lehet befizetni, míg az utának következőket havonta, táblázat alapján kell fizetni. A befizetés szigorú ellenőrzése március elsején megkezdődik. Minthogy a kelmefestők nagyjából kisiparosok, akik a Munkakamara tagjai, mint ilyenek könyvet vezetni nem tartoznak. Ezért az illetéknek visszamenőleg való megfizetése nemcsak hogy károsan sujtotta az érdekelteket, hanem technikailag is alig keresztülvihető. A festőiparosok sérelmeiket a Céh igazgatósága előtt feltárták és annak közbenjárását kérték. A Textil Céh igazgatósága elhatározta, hogy előbb illetékes helyen hivatalos felvilágosítást kér és ha a válasz nem lenne megnyugtató, úgy a minisztériumhoz fordulnak gyors orvoslásért.

Kovács Antal.

A Szamos tartományi vas, fém és electroipari céh folyó hó 25-én, vasárnap délelőtt 10 órákor tartja rendes évi közgyűlését Nagyváradon.

Felhívás légvédelmi ügyben. A nagyváradi vas és fémipari céh értesíti mindazokat, akik a légvédelmi kurzusokat a Munka Kamara nagytermében az építő, vas és fémipari céh rendezésében hallgatják, hogy könyvecskéiket a Sírada Alexandri 13. szám alatti irodában október végéig át, mert a március 4-én este 7 órákor tartandó előadás csak a könyvecskéikkel vehetnek részt az előadásban. Egyben közölik, hogy a március 4-én tartandó előadásra mindenképp hozzá magával a gázmaszkját.

Felhívás a lakatosokhoz, gépészekhez és műszerészekhez. A szakmák egyesítésére minden egyéni kívánságot figyelembe vesszünk s kérjük tagjainkat, hogy folyó hó 26-án hétfőn este 6-7 óra között jelentsék be kívánságukat az elnökségnek.

Zárichi zárlat. Párizs 9.99 háromnegyed, London 17.64 fél, Newyork 446, Brüsszel 75.25, Milánó 22.25, Amszterdam 237.17, Berlin 178.80, Szófia 550, Belgrád 10, Bucuressti 335.

Anatólia határától a ciprusi öbölhig állandóan reng a föld

Bulgáriában is erős földrengést észleltek

Anatolia határától a ciprusi öbölhig szakadatlanul reng a föld. A földrengés legjobban az Eriet, vas vulkán tövében fekvő Develik várost sujtotta. Az Ericivas vulkán maga is kitört, a folyók pedig kiléptek medrükből, hatalmas árvizeket okozva. A földrengésnek pöntéken 120 halálos áldozata van. A sebesültek száma ennek legalább a kétszerese.

Mint Szófiából jelentik: Bulgária déli és nyugati részén is megrendült a föld. A legerőteljesebb lökéseket pöntek délben érezték. A földrengésnek Bulgáriában nincs halálos áldozata.

Hóvihar, fagy, áradás

Hótorlasz tartóztatta fel a Bucuressti-chişinăui villámvasutat. Eltéríti eredeti irányából a Marost a jégtorlasz

Iasiból jelentik: Moldovában szokatlanul erős hóvihar dühöngött. A nagy hó igen sok zavart okozott a vasúti forgalomban és Iasi városát teljesen elzárta a vidéktől. A Bucuressti-Chişinau között közlekedő villámvasutat valóságos Odisea-járáson keresztül érte el végcélját. Pászani-ig rendes körülmények között haladt, de onnan viharzónába jutva, csak nehézségekkel érkezett meg Vasluiba. Scantea állomásán, ahová már csak 11 órákor érkezett meg a villámvasutat, az óriásira növekedett hótorlaszok feltartóztatták. A behavazott villámvasutat segítségére Vasluiból négy hatalmas mozdonyt küldöttek. Egész éjszakán át tartó megfeszített munka után, alig reggel indulhatott tovább a vonat Chisinauba, ahová teljes fél napi késéssel érkezett meg.

Az Iasi-Chişinau közti gyorsvasutat és elvonatját szintén igen sokat késelt. A nagy fagy és a bőséges havazás számos falusi embert utközben lepett meg és közülük sokan megfagytak az úton.

Veszedelemes jégzajlás a Maroson

Dévről jelentik: A Maroson mind nagyobb jégtorlaszok mutatkoznak. Egyes helyeken olyan tömör jéghegyek alakultak ki, hogy a Maros folyását eltérítették eredeti helyéről. Na-

gyobb olvadás beállta esetén, közvetlen veszedelem fenyegeti Deva elsőbb városrészeit és Haro községet. A városvezetés minden előkészületet megtett az esetleges áradás feltartóztatására.

Megfagyott egy gyergyótölgyesi iszákos asszony

Csikszereda. Saját tud. A gyergyótölgyesi csendőrség jelentette az ügyészségnek, hogy Kiss Róza 50 éves, közismerten iszákos asszonyt fűtetlen szobájában halva találta. Az ügyészség elrendelte a holttest felboncolását. Az orvos megállapította, hogy az alkohol szenvedélyének hódoló asszony részegen tért haza fűtetlen lakásába és megfagyott. Az ügyészség a temetési engedélyt kiadta.

Heves viharba, zajló jég közé került Byrd tengernagy hajója

(Newyork.) Byrd tengernagy szikratávirón jelentette, hogy hajója heves hóviharral küzd és attól kell tartani, hogy egyelőre lehetetlen az ut továbbfolytatása, mert a zajló jég között már alig van lehetőség a továbbhajózásra. Meg kell várni, míg az időjárás megjavul és ez hónapokig is eltart. A hajó ezidőszent alig néhány mérföldnyire van az Antarktisz legdélebb fekvő ismert partjától.

Szibériai hideget akar Európára zudítani a Golf-áram irányának megváltoztatásával egy amerikai tanár

Newyork. Saját tud. Nem mindennapi hír érkezik hozzánk Newyorkból. Eszerint E. W. Gagot, amerikai tanár azt a hajmeresztő ötletet vetette fel, hogy Florida és Kuba között építsenek gátat és ezzel a meleg golf-áramlatot térítsék el európai iránytól. Ennek az lenne az eredménye, hogy Észak- és Nyugat-Európában szibériai hideg uralkodnék. Amerikában viszont ideális éghajlati vi-

szonyok keletkeznének. A tanár azt az erkölcsi jogcímet hozza nem tulságosan önzetlen tervének megvalósításához, hogy a golf-áram a mexikói öbölben keletkezik, tehát amerikai „magántulajdon”. A tervet részben gúnykacajjal, részben méltó felháborodással fogadta az európai sajtó, de általában nem tulajdonít neki nagyobb jelentőséget.

A Duna a szokotlanul nagy hidegben végig befagyott, Belgrádnál 60 cm. jégpáncél fedé. Ez a kép Belgrádnál készült a befagyott Duna jegén

A február havi légvédelmi előadások sorrendje Nagyváradon

A polgármesteri hivatal légvédelmi osztálya az alábbiakban közli a lakosság számára február második felében tartandó légvédelmi előadások sorrendjét.

Február 28-án a T és U kezdőbetűsök.

Február 29-én a V és Z kezdőbetűsök.

Március 1-én S kezdőbetűsök.

Az előadásokat délelőtt 9-től 11 óráig tartják a Katolikus Kör nagytermében, Str. Regöle Carol 5. Az előadások hallgatása minden polgárra, nőkre is kötelező 7 és 60 év között. Akiknek van gázárcuk, hozzák magukkal, mert a gázkamerán is keresztül vezetik őket. Azokat, akik nem vesznek részt a légvédelmi tanfolyamokon, a törvény 63-ik szakasza alapján 500—2000 lejas pénzbírsággal, ismétlődés esetén 1-től 30 napig terjedhető elzárással büntetik.

Hol a boldogság mostanában
Barátságos meleg szobában
Modern csillár fénye alatt
Világmarkás rádiót hallgat

Előnyös árakban beszerezhető

Bernáth

rádió és csillár szaküzletben

Bratislava-utca 1. — (Apolo palota)

SICULUS:

TEMPI PASSATI

(NAPLOJEGYZETEK)

Tavaszi reggel volt, néhány perccel elmúlt 8 óra. A fehérvári gimnázium nyolcadik osztályában csendes zürrel futottuk át a lelkét. Némelyiknek három-négy ujjja tévóvázott a lapok között. Hol előre, hol hátra fordultak a lapok, egy-egy oldalra rápatáztak a tekintetek és vergődtek a betűk zátonyában.

Sebteben szedegettük elé az ismeretmorzsákat, hogy legyen mit Eröss tanár elé tárunk az erdélyi fejedelmek kusza korából.

Már be is lépett a tanár úr és vele valami ódon szag terjengett a levegőben. Kikérdezés előtt magyarázni kezdi a jövő óra porcióját. Ma az arca világért sem olyan, mint künn az utcán. Különböző órák sem olyan, mint a másikon. Valami megszállottság ködlik a szembogarában és a tétova tekintete valahol messze jár a komályos múltakban. Szavai úgy csipkéződnek, mint az ebesfalvi Apafi-kastély tornyai, ahol gyakran kóvályogtam abban az időben, negyvenöt évvel ezelőtt.

Csakugyan Apafiról beszélt és minél tovább beszélt, a szavai annál inkább süppedeztek az akkori idők ingoványában. Apafi világának a levegője lassan-lassan ráborult az agyunkra. Megjártunk minden pincét és szőlőt, kóstoltattuk a kiűllőmenti régi borokat, elcsaptuk az eszünket az országos gondoktól és másoltattuk az ebesfalvi kastélyban tenyésztett kutyák bőrére az armálisokat. Végül is átadtuk magunkat a gondolatnélküliség ópiumos élvezetének, miközben mégis, talán tudat alatt vártam, ha hirtelen benyitana Bornemisza Anna, hogy egy pár pofot rittyentsen a képünkre és felébresszen a mámorból férjeurával Apafival egyetemben. A kastély északi oldalánál még a kutyák ugatását is hallottam, pedig csak csegettük.

Az órák vége volt, ma nem volt felelés, mert a tanár belefeledkezett a mámorba. Úgy tá-molygott ki az osztályból, mintha Apafival együtt végigkocintgatott volna egy hosszú éjszakát.

Ez a tanár maga volt az élő történelem. Mesterkélttség nélkül átélte a magyar sorsot. Az események szerint zajlott hangjában a lelkesítő, a sóhajos, a siralmas, az építő múlt. Jaj, ritkán, vagy tán sohasem a kacagó múlt.

A tíz perces szünetben lassan elszellőztettük a múltat és átfressztettük az agyunkat a számtalan órára.

Legújabbban divattá kezd lenni a gazdag nyugaton, hogy minden tantárgy külön termet kapjon a tárgy mineműsége szerinti berendezéssel. Talán azért, mert így könnyebben átzökkenhet a tanuló az egyik óra hangulatából a másikéba. Az Apafi-kastélyból a négyzetgyökvonásba, a kétszikű növényektől a tithezi ragozásba.

Becszengetéskor a szomorú képű Szentgerice tanár töltötte meg matematikával a tantermet. De megtöltötte. Sovány, pergamen arcú, savó szín szemű, kissé süket, kissé dadogó volt a tanár. Képe alá igen illett

volna ez a felírás: a matematikai gond. Ahogy megpillantottuk teljesen leváslott az idegzetünkről a barokk izü történelem és elfeledtük Teleki Mihály uram minden agyofúrt huncutkodását. Sovány nyolcasokká zsugorodott a képünk is. Tökéletes lett a számtan óra, pedig jó ember volt a tanár úr.

Aztán tovább, a számoknak minden ridegsége végigfutott rajtunk, mint az északról lefutó hidegáram, amint kerestük a táblára felírt egyenletben a két ismeretlent. Csak ritkán találtuk meg. Maga a tanár úgy görnyedt a keresésben, mint a bibliai szegény asszony, aki az elveszett garasért kiséperte a szobát. És ha véletlenül megkerültek az ismeretlenek, a tanár úr boldogan ment csengetéskor kifelé. Ilyenkor füttyre csücsörödött a szája. Mintha a kopár, havas ágon füttyült volna a küncsücsü madár.

Felüldülve melegedtünk át a fizikai órába. Minden óra között ez volt a nekünk való legkellemesebb. Nem a tantárgy, hanem Szentmiklóssy tanár jóízűsége miatt. Pedig belépéskor, mint rendszeren, az öreg szép, öreg arca úgy zordonkodott, mint egy székely havas. Pajkos megjegyzést is tettünk rá, de az órában leintett:

— Megálljatok kutya tolvajok, — fenyegetett ránk, — majd megtanítalak benneteket!

Ilyenkor a megszigorított tanjegyzekre gondolt. Amikkel támogatta a düledező tekintélyét.

A mókás hangulatban felállott Joksmán Ödön és bejelentette, hogy tud egy szép, új nótát.

A vén ember körülnézett, mintha tartana valamitől, de aztán veszélymegvetéssel szólt:

— No, danold el, kutyatolvaj!

És Joksmán rázendített:

„Bejártam kétszer a világot.

Boldogságom a veszély:

Imádom a dörgést és a villámot,

Mikor a tengert seprüzi a szél.“

Szentmiklóssy arca kigyúlt, láthatólag boldogan élvezte a szép hangot, mi pedig viharosan megtapsoltuk mindkettőjüket. (Attól kezdve, mennyi ismerést kapott Joksmán mind máig?)

A zajra belépett a szomszéd osztályból egy irigy képű diák ez izenettel:

— Pál Antal tanár úr azért küldött: tessék csöndben lenni, mert ha nem, ő jön át!

— Ugy-e mondtam, kutyatolvaj! — vágta ki az öreg az imént titkolni akart habozását. — De most már csend legyen! — Harsogta a tekintély szavát és megkezdődött az óra.

A táblához állott a felelő, közöttünk pedig a padokban megkezdődött a társalgás.

A tanár az asztal mellett ült a felelő felé fordulva, felénk háttal, mögötte maradt a notesze. Reánk fittyet sem hányt. Épen csak annyi csend volt, hogy a táblánál egymást megérthették. Holmi vegyi összetételekkel, robbanó anyagokkal, nitrogénnel, glicerinnel bajlódtak és sokat emlegették a puskaport.

Hadd háborúzzanak

gondoltuk és egy fokkal fennebb emeltük a zajt. A tetőpontnál Bátori lábujjhegyen kilépett a padból és elindult a fal mellett az asztal felé a noteszhez. Egyik kezében ceruza, a másikban gumi volt.

A merészség elámitott, a zaj szakadozni kezdett. Mindjobban hangzott a felelő reszketeg hangja, amint küzdött a robbantószerelkekkel a „berugás” ellen.

Szentmiklóssy kárörömmel nézte a vergődést, majd megszólalt:

— Egér nem jár lyukába, tökök köt a farkára. — Korholta valami utcai bűnéért.

Bátori azalatt a tanár háta mögé került, maga elé vette a noteszt és működésbe hozta a gumit, meg a ceruzát. Szentmiklóssy fesszengett. A szokatlán csendességbe fúrta a fülét. Nem értette, hogy mi vágta el a zajt.

Bátori igazságérzete nyugodtan reperálta tovább a gyenge tanjegyzeket.

A csend a tetőfokra hágott. Szentmiklóssy már nem tudta tovább viselni a némaságot. A fülébe piszkált, hogy nem süketült-e meg. Végre is korholó, kemény hangon valósággal reánk ordított:

— Micsoda disznóság, hogy ekkora csend van az osztályban!

Megértettük a helyzetet s kitörő lármával állítottuk helyre a megbillentett egyensúlyt.

Mintán a megsértett igazság is helyreállott. Bátori úgy, ahogy elment, lábujjhegyen ismét a helyére tért.

Aztán véget lett az órának és vége lett nem-sokára a diákéletünknek is. Elszéledtünk a széles hazában. Csendben, zajtalanul, lábujjhegyen térünk imitt-amott az élet által kiszabott helyünkre, az életpadokba. Fizikából, meg egyebekből mindnyájan vittünk annyit magunkkal, amennyire azokban a zugolyokban szükségünk volt.

És mikor rákaptunk az élet paripájára, némelykor fekevesztetten futottunk a versenypályán sok dallal, sok virággal, sok táncsal, az ifjúságnak a mámoros zajosságával.

Am mellettünk haladt a történelem is, amelyik Apafitól elkezdve, nagy, kacskaringós utak után eljutott Tizennégyig. Ekkor felelésre szólított ki a padokból a kötelesség rendre, egymásután.

És rendre, egymásután éreztük, hogy mögöttünk nőni kezdett a csendesség.

A báltermek bezárultak, a kurjantások elnémultak, a marakodó gyülekezések, a kortestollak, a recsegő bordák, a tivornyák, a ródlik, a hangos csókok, a viták a tollsercegések, a színes majálisok, a sportok mind-mind elmaradtak.

Méltóságos csend szakadt a világra. Gyászfátyolok lengtek a zajtalanságban, mert mindnek a hangját elnémította a fizika. A robbanó erő, a nitrogén, a glicerin, a benzin, a puskapor.

Jó öreg Szentmiklóssy hallod-e ott, Fenn az idevaló dermesztő csendet?

Hallod-e a nagy paradoxont, hogy ágyúk szólnak, épületek dülnek romba iszonyú robajjal, hogy utolsó, elnyújtott sóhajok szállnak és mégis végtelen csend van a világon?

Mondod-e: Micsoda disznóság, hogy ekkora csend van az osztályban?

A csend még mindig tart. Még mindig kereszük a nagy egyenletben az ismeretlen árokat.

Jaj, a küncsücsü még mindig csak a téli dermedt, havas ágon füttyül.

MUSSOLINI: mint ember

Vidéki útja során nem egy véletlen ka-
landban volt része. Egy alkalommal, amikor rendes szokása szerint örült iramban hajtott az országuton, egyszerre föl-tartóztatta kocsiját a forgalmi rendőr s előhúzta jegyzőkönyvét, hogy a gyorshajtó nevét fölírja. A rendőr nem ismerte föl az autósapkás, szemvédős Ducét és amikor meghallotta a bediktált nevet, rémületében reszketni kezdett, mint a nyárfalevél. Mussolini azonban keztenyújtott a kötelességteljesítő rendőrnek s mosolyogva azonnal kifizette a gyorshajtásért járó büntetését. Más alkalommal Vicens közelében egy leányka állította meg kocsiját s arra kérte, hogy vigye őt be a városba, mert Mussolini odaérkezik és ő látni akarja. Mussolini föl-vette kocsijába a kislányt s kedves mosollyal biztositotta arról, hogy meg fogja látni a Ducét.

Nem szívelte azokat a munkatársait, akik arra akarták fölhasználni a diadalt, hogy minél magasabb és előkelőbb állásokba, hivatalokba ül-hessenek be. Mindig röviden végzett az ilyenekkel. Paolo Orano egy alkalommal tanúja volt, amikor Mussolini telefonon beszélgetett egy ilyen magasbavágó fasiszta vezetővel: „Halló! Igen, én vagyok Mussolini. Benito Mussolini. Értem, te mindenáron a marsallbot után hajszolod magad. Sajnál-kom, de pillanatnyilag nem bocsáthatom rendelkezé-
zésedre. Remélem hallottad, amit mondtam. Nem kapod meg a marsallbotot. Elégedj meg egyelőre a sétatálcáddal. Viszontlátásra!”

Rendeleteinek végrehajtását, ha csak te-
hette, személyesen ellen-örizte és ellenőrző körútjain nem ismert személyi kiváltságot és kivételt. Egyik reggel az éppen so-rozlevő minisztérium lépcsőin haladt fölfelé s a lépcsőn találkozott az egyik hivatalnokkal, aki mi-után fönt a hivatalban aláírta az ellenőrző könyvet, hölgyecskéje kíséretében nyugodtan sétálni indult. Mussolini megállította és kérdőre vonta a tiszt-
viselőt: „Hát ön hová megy a hivatalos órák alatt? Nem értem, hogy ön elmegy mielőtt jóformán be sem jött.” A tisztviselő felháborodottan felelt az „ismeretlen” érdeklődőnek: „Önt mit érdeklí, hogy hova megyek és mit csináljak? Törődjön a maga ba-jával!” ... Majd kövéremedt azonban, amikor fel-háborodott szavaira ezt a választ kapta: „Kissé érdekelnek a dolgai, uram, mert én Mussolini va-gyok. Szíveskedjék kabinetemben jelentkezni és magyarázatot adni. Szégyelje magát!”

Az ifjúságot különösen kedveli és szereti. Egyszer így szólott az ag-gódó szenátorokhoz: „Nem tetszik nektek, hogy olyan sokat sportolok és lovagolok? Hát mit te-gyek, mikor olyan fiatalnak érzem magamat.” El-lensége volt a kényelemnek. Amikor a „Popolo d'Italia” szerkesztőségében munkatársai figyelmes-ségből kényelmes karosszékkel lepték meg, így ki-áltott föl: „Nekem karosszéket?! Vigyék innen mert kihajítom az ablakon. Miért nem hoztatok egyúttal már egy gyönggyel kivarrt kényelmes papucsot is?”

1925 végén és 1926-ban nem kevesebb, mint négy-szer követték el ellene me-rényletet. Zaniboni, az egykori szocialista képviselő, nyitotta meg a sorozatot, aki a Győzelmi évfor-dulón egy nyitott ablakból rálőtt a Vezérré. Golyója célt tévesztett. A második merénylet 1926 április 7-én történt. A merénylő revolverének golyója Mussolini orrát súrolta. Mussolinit ez egy csöppet sem zavarta meg és este résztvett a párt új igazgatóságának vacsoráján. Ne aggódjatok értem — mondotta itt — mint öreg frontbarcos mon-dom nekik, hogy a legkevésbé sem idegesít, ami körülöttem történik. S azt mondom nektek, ha előre haladok, kövessetek, ha meghátrálok, öljétek meg s ha meghalok hosszújjatok meg. Merénylőjét, anélkül, hogy megbüntetnék volna, visszatoloncol-

ták hazájába. Ugyanezév szeptember tizenegyedi-kén bombát dobtak gépkocsijába. A bomba célt tévesztett és csak néhány járókelőt sebesített meg. A negyedik merényletet Bolognában az Archigim-názium történelmi emlékü termében követték el ellene. A golyók elkerülték a Vezért és egy vastag díszfüggönybe fűrődtek. A fölháborodott tömeg a hejyszínen végzett a gyilkossal. Mussolini meg-jegyezte: „Semmi sem történhetik velem, amíg be-rem fejeztem küldetésemet.”

A dolgozó nép iránt érzett szeretetért, egyszerű életmódjáért, nemeslelkűségéért és nagy alkotásaiért megszerette nemcsak a tömeg, hanem megszerették az egyének is. Egyik nap egy előkelő olasz társaságban éppen gépkocsijából szállott le, amikor az olasz nemes kapujában egy szerencsétlen embert pillantott meg, akiről szinte kiabált a nyomorúság. Mussolini hir-telen mozdulattal nagyösszegű bankjegyet nyomott a szótlanul álló ember kezébe. Az olasz nemes meglepte, hogy a Duce ilyen sok pénzt ad egy ismeretlennek, aki rem is kért alamizsnát. Mussolini ekkor így szólt: „Ön téved, de nem tehet tévedé-séről, mert sohasem tudja kiolvasni embertársa arc-ából az éhséget az, aki életében nem éhezett maga is.”

Nagyon szereti a gyermekeket. Karjai közé kapja őket, hall-gatja parányi ajkuk gügyögését, énekét és mint szerető édesanyjukat úgy veszik körül, amikor egy-egy iskolába vagy a számukra létesített üdülőtele-peken meglátogatja őket. A nőben az édesanyját tiszteli, becsüli és magasztalja, azonban annak még a gondolata is távol áll tőle, hogy nők egyenjogu-ságát, vagy a férfiak fölötti felsőbbbségét elismerje. „Vajjon az építészlet terén a hosszú évszázadokon át alkotott-e valamit is a nő — szokta mondani. Nem merem azt mondani, hogy egy templomot akarjatok a nővel fölépíttetni, biztatók csak rá egy kunyhó építését. Egyenesen képtelen rá. Közei sem tud férközni az építőművészethez, ami pedig minden művészet alapja. Ez egyúttal a nő sorsának és hivatásának szimbóluma.” Mussolini csakugyan az építőművészetet tartotta az emberi alkotó-képesség legnagyobb teljesítményének. Ő maga is dolgozott a bolzanoi győzelem emlékére emelt diadalív tervén. Szerette az építészet és az építő-mestereket.

Az idegenekkel és a külföldiekkel való érintkezésben Mussolini-nek hihetetlen nagy előnyére válik kitűnő nyelv-ismerete. Az olasz nyelv valamennyi tájzólásán ki-vül tökéletesen beszél németül, franciául, angolul és spanyolul. Éppen olyan könnyedén társalog a ro-magnoli olasz újságíróval, mint Millan Astray tábor-nokkal, Pierre Lavallal, Hitlerrel vagy Mac'Donaldal. Nyugodtan értekezik a világ minden sarkából ösesereglett újságírókkal — és ha kell német nyelvű beszédet intéz a berlini tömeghez. Ezért nyilatkozott róla Yosukó Matsouka japán nagy-követ oly nagy csodálattal: „Mussolini nemcsak a ti kincsetek, hanem az egész világé. Mi ugyanúgy meg tudjuk őt érteni és ugyanúgy tudjuk szeretni, mint ti...”

GIORGIO PINI könyve nyomán ismerteti:

(-laky)

A német Vörös Kereszt teljesen modern, motorizált mozgókórháza jelenleg Lodz-ban állomásozik, ahol a Volhyniából visszatelepített németeket vették gond-zásba. Harminckét, szétszedhető mozgó-barakkból áll a mozgókórház, amely teljes felszerelésével együtt — huszon-negy kórház gépkocsin elfér és a sze-mélyzet mellett négyszáz beteget tud szállítani. Ezen a képen egyik kórház-barakk belseje és egy önkéntes ápolónő látható, aki a nagy hideg ellen szalma-cipővel védekezik

A dolgozó nőnek is van véleménye...

Az emberek játszi könnyedséggel szokták megállapítani magukról és másokról hogy közönyösök és fásultak. A korról pedig, amelyben élünk kell, általában a legrosszabb véleménnyel vannak. Valóban, ha az ember csak az orra elé néz és elzárkózik messzibb távlatok elől, úgylátszik, mintha a mai kor a maga bizonytalanságaival, meglepetéseivel, csapásaival, megpróbáltatásaival és válságaival valóságos büntetést jelentene a földön élő emberiség számára.

Pedig nem így van. A felületes gondolkodó számára bármily visszatetszően is hangzik, az igazság mégis az, hogy az ember előtt a mélységeknek és magasságoknak soha olyan hatalmas távlatja nem nyílt meg, a tennivalóknak soha oly tömege nem sokasodott össze, a feladatoknak soha oly nagy súlya nem nehezedett az emberiség vállára, mint éppen a huszadik században.

Azt pedig épen könnyelműség mondani, hogy a mai ember közönyös volna saját sorsa iránt. Ellenkezőleg, nemcsak a saját sorsa érdekli, hanem érzi, hogy a rohamlépésben előretörő civilizáció a családi, nemzeti, sőt világhözösségnek is kitapintathatóbb sejtjévé fejlesztette az embert, aki számára a huszadik század nagyon sok olyan közösségi feladatot hozott, amivel a gondatlanabb tizenkilencedik század aranykorában törődnie nem kellett.

Ebben a században született meg a népkisebbség közjogi és politikai fogalma is. A szó magában hordozta a sorsot és annak következményeit. Különbözöset jelentett azoktól, akik egy államban, mint többség éltek és ezt a kiváltságot arra magyarázták, hogy több joguk van az élethez, mint a kisebbségi csoportnak. Az erősebbiek félnek a gyengével való szembeállítását hozta meg a huszadik századnak oly sok fejtörést okozó „kisebbségi” szó, de egyúttal új kötelességek felismerésére kényszerítette mindazokat, akik a megkülönböztető gyűjtőfogalom részeséivé váltak.

Nem lehet és nem szabad összetéveszteni a „kisebbségi” szó jelentőségét és elköltelezéseit a német „Minderwertigkeitsgefühl”, az úgynevezett alacsonyabbrendűségi érzés értelmével. A természet különös játéka folytán ugyanis nem ez az alacsonyabbrendűségi érzés tört felszínre a világháború utáni kisebbségekben, hanem inkább valami sajátos öntudatoság, amely a népcsalád erőinek ellenállási visszahatásra való összevonását, a belső kérdések iránti fokozottabb érdeklődést, a létfeladatok komolyabb és célszerűbb felfogását, egyszóval a népcsalád minden tekintetben helyesebben való szemléletét eredményezte.

Igy magyarázható meg az a nagy érdeklődés, melyet a kisebbségi magyar társadalom kényesnek látszó, belső kérdéseinek nyilvánvaló tárgyalása olvasóinkban keltett. A hozzászólások előző cikkeinkhez egyre érkezik. Szóval és írásban igyekeznek megvilágítani az általunk felvetett kérdéseket s a vitából megpróbálnak olyan eredményeket levonni, amelyek a társadalmi továbbépítésre felhasználhatók legyenek.

Természetesen a mindenkori részéről tiszta szándékkal folytatott vitában a legkülönbözőbb kérdéscsoportok is fel-felbukkannak. Nehéz köztük válogatni, hogy melyiket vigyük tovább az olvasó elé. Most azonban mégis megpróbálunk ismét szövegre hozni egy olyan kérdést, amely nemcsak társadalmi, hanem bizonyos mértékben kisebbségi kérdés is.

Ehhez a vitaanyaghoz bátor kézzel egyik lányolvasónk nyúlt hozzá. Vagy helyesbítve mondjuk inkább azt, hogy a kérdést a „dolgozó nő” vetette fel, akinek szintén van véleménye és azt alábbiakban mondja el:

„Igen Tisztelt Szerkesztőség!

Későn kaptam kézhez a Magyar Lapok számát, amely a „Társadalmi betegség” című és a mi magyar társadalmunk rákfénéjéről, a rangkórásgról szóló, igen okos cikkeket tartalmazza. Legyen szabad nekem ezzel kapcsolatban a férfi és a nő egymáshoz való viszonyának szempontjából az érdekelte nők részéről hozzászólanom a kérdéshez.

A kedves iparos testvérünk hozzászólása, némely tekintetben nem vall tárgyilagosságra. Nincs igaza abban, hogy a jobbnevelésű lányok az egy-

szerűbb, de becsületes és szellemileg legalább valamennyire is képzett ifjúkat feltűnően kerülnek. Tudomásom szerint kisebbségi létünk óta nagyon sok tisztviselőcsalád lánya ment férjhez iparoshoz és jobb munkához. Ők beszélhetnek e téren elért tapasztalataikról. Ezért tehát túlzott, mondhatnám, nőies érzékenységgel ne foglalkozunk ezzel a dologgal, merthisz ez a téma amúgyis kimeríthetetlen. Az élet ezerarcú. Annyi ága-boga van, annyi láthatatlan szál szövődik össze a lányok és fiúk egymáshoz való viszonyában, amíg a nagy harmóniában, a házasságban végre egyesülhetnek, hogy ez az emberré érett, becsületes életet folytató vőtsaját és jövője (családi élete) érdekében a legnagyobb óvatosságra int.

Az igazi élet nem rivaldafény, hanem nap-sugárt követel. A házasságban pedig a nő szempontjait még élettársa sem mindig értheti meg, hiszen eléggé tapasztalhatjuk, hogy a férfinak a szerelem legtöbbször csak — epizód, a nő számára viszont egész világot jelent. A nőnek a házasságban szabadságát, testét-lelkét, családi hagyományait, szépretörékvését, egészségét kell áldoznia a férj ritkán tökéletesen érett, sőt nagyon sokszor ingátag, kialakulatlan jellemének. A párjavasztó lány helyzete tehát nem könnyű. Nézzünk csak a kérdés mélyére és látjuk, hogy gyakran nem is a „rangkórás” az oka annak, ha a lány válogat és mint kiskorúságában is már tapasztalt lény, nem akar elindulni akárkivel egy egész életre. Itt nem mindig az a döntő, hogy a kínálkozó partner „kőművese” vagy más foglalkozású. De a foglalkozás, igenis asszimilál. Ahogy kezünk-lábunk más, más formában szolgálja testiünket, ugyanúgy a nagy társadalmi kis funkcionáriusai, a különböző foglalkozású emberek is eltéréseket mutatnak egymástól nemcsak megjelenésükben, hanem belső, lelki világukban is.

Bizony a fiatal iparos- vagy kereskedőnemzedéknek nemcsak mindig a „lenézéssről” kell gondolkoznia, hanem törődnie kell azzal is, hogyha jobb lányt akarunk maguknak élettársakul, igyekezzenek ahhoz méltóak lenni lelkiük berendezkedésében is. Régen a némes céhek idején bizony más útravalóval bocsátották el az iparosifjúkat, mint nagyon sok mai fiatal.

Ha mi „Habénichts comtesse”-k vagyunk is, nem lehet irányunkban csupán egyoldalú kívánságokat felsorakoztatni. Nem lehet tőlünk kívánni, hogy szolidak és kedvesek legyünk — ha érdemi, ha nem — akárkifírával és nem lehet szemünk elől elzárni azt a visszariasztó modort, amivel a legtöbb „mester” a „mesternével” bánik.

Folytassam még? Emberi gyöngeségünk az általánosítás és nem akarok ebbe a hibába esni. De tisztelettel kérdem kedves magyar iparostestvéreimet, hogy csak a lányok „rangkórásak” úgy-e, a fiúk pedig kivétel nélkül csupa meggondolt, komoly, becsületes családalapító-jelöltek úgy-e?

Lehetne folytatni tovább is ezeket a kérdéseket, de nekem dolgozni kell mennem. Csak Nektek jövőtlen kifosztottjai a Ma életének, mai illúziót-

Öt évig szenvedtem rettentő gyomorgörcsökben...

és talán még ma is beteg volnék, ha nem szerettem volna tudomást a kiváló GASTRO-D. orvoságról, írja nekünk Crisán József, Bucurési, Str. Tábárcari 18. És valóban az amerikai gyógynövényből készült GASTRO-D. a gyomor-, máj-, epe-, vese- és bélmegbetegedéseket megszünteti, még akkor is, ha ezek már nagyon előrehaladott állapotban vannak. Orvosok is ajánlják.

GASTRO-D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban vagy postán megrendelhető 140 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, Bucurési Calea Victoriei 124.

lan „rangkórás” lányok, hátam mögött 23 év fizikai munkában való görbedésével ennyit üzenek: csak válogassatok!

GALAMBOS VANDA
Kolozsvár, Petőfi-utca 22. sz.“

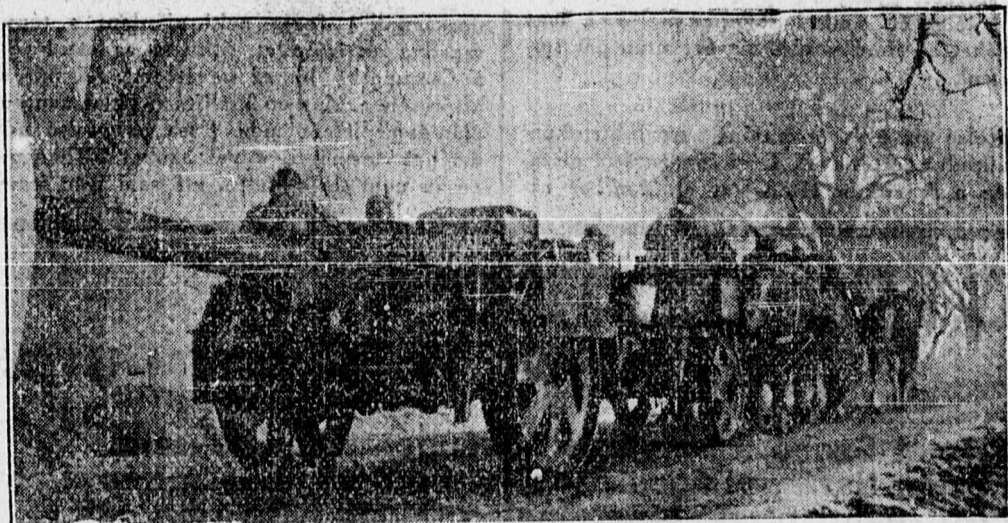
Kisebbségi társadalmi életünk egyik igen nagy kérdése valóban a családalapítás kérdése. A kolozsvári dolgozó lány levele ehhez a kérdéshez nyúl hozzá. Bár sorai közt itt-ott túlteng a nő oly gyakran hangsúlyozott önértékelése, egyébként igen világosan méri fel azokat a nehézségeket, melyek a mai családalapítás elé tornyosulnak. Ebben a vonatkozásban a kérdés pedig már nemzet-társadalmi kérdéssé nő fel, amellyel igen behatóan és módszeresen kellene foglalkozni. Ez természetesen nem a rövidéletű és korlátozott lehetőségek között írt újságcikk feladata.

Beszélni azonban kell a kérdésről, mert van és népcsaládunk fejlődésében káros érezteti hatását. De természetesen férfiak és nők, fiatalok és öregek, érdekeltnek vagy kívülállóknak arra kell törekednie, hogy az érdekek összehangolódnak. Mert amennyire kívánatos, hogy egészséges családok kifejlődése szempontjából az úgynevezett képzettebb középosztály gyermekei az iparosság és munkásság jobb elemeivel keveredjenek, éppen annyira kívánatos az is, hogy a kisebbségi élet szellemi szintje nemhogy ne csökkenjen, hanem inkább ennél jobban emelkedjék. Az iparos, kereskedő, földművelő vagy más munkát űző fiatalnak éppen ezért arra kell törekednie, hogy minden tekintetben, tehát nemcsak szakmai tudása, hanem a szabadidejében megszereshető ismeretek terén is a számára és szellemi képességei által elérhető legmagasabb műveltséget megszereshesse és így méltó versenytársa legyen a családban élettársának a képzett és előretörő utódok nevelésénél.

Ha fiataljaink az egyenlőség elvének gyakorlását így a szellemi szintnek jeljele, nem pedig lefejele való kiegyensúlyozásában keresik, akkor ezek a (tudom jól!) férjhez menni annyira vágyó és boldog családi életre áhító, ma még talán „rangkórás” lányok sem fognak annyira válogatni. Ha pedig még akkor is azt teszik, megérdemlik a sorsukat!

Önmagunk s ezáltal nemzetünk sorsának helyes szemlélete azonban mindnyájunk számára kötelességünkkel teszi, hogy mindnyájan a magunk helyén és magunk eszközeivel küzdjünk a köztünk levő különbözőségeket vagy ellentéteket kiegyenlítéséért. S ez a küzdelem nem társasjáték, hanem áldozatokkal járó komoly kötelességteljesítés.

Árva Arpád.

Német nehézűteg, amint a front felé rohog, felváltásra

Emlékezés Fráter Lórándra

Március 12-én lesz tíz éve, hogy Fráter Lóránd ország-, sőt világhíres nagy magyar dalköltőt Ersemjén községben eltemették. Az egykorú krónikás szerint hat napig vándorolt koporsójában, míg szülőfalujába földalatti szűk kriptájába elérkezett. A temetés nem mindennapi ember nem mindennapi temetése volt. A gyászház ebédlőjének asztalára helyezett sürgönyök tömege s a résztvevő nyilvántókok neve mutatta, hogy milyen szeretett, csodált és dédelgetett kedvence volt ő a régebbi Magyarországnak.

Valamikor, 35 évvel ezelőtt írtam egy kis riportot Fráter Lórándról. Ersemjénből, az együtt töltött feledhetetlen órák hangulatát lerögzítve. Egy héttel ezelőtt szerezte reichenhali fürdőzése alatt a „Tele van a város akáca virággal” kezdetű örökszép nótáját s ezt nekünk énekelte el először az ősi Fráter-kúria ebédlőjében. A két öreg szülő, akiknek ezelőtt való nyáron volt az aranylakodalmá, akkor még élt s mikor Lóránd fiuk bevégezte a nótát, mindketten könnyeztek. „És én úgy érzem — írtam akkor, — hogy nincs igazabb, nemesebb, magyarabb könnyhullatás annál, mint amikor a Fráter Lóránd szülei sírnak — örömkömben.” A riportot Lóránd bátyám igen kedves levélben köszönte meg, melyet ma is kegyelettel őrzök.

Azóta — amint mondani szokták — sok víz lefolyt a „nagy, álmos, furcsa” árkon, az Éren s az érmindszenti másik nagy magyar társával együtt ő is befutott a hallhatatlanság nagy óceánjába...

A kik tanulmányozták a nagy nótaszerző tehetségét s különösen a magyar közép- és felsőosztály köreiből aratott ocszatlan és forró sikereit, két fényt állapíthatnak meg: páratlan eredetiségét és mélységét a dallamalkotásban és utólrétegetlenül és tösgyökeresen magyar előadói készségét. A komor, szinte drámai magyar ború, fojtott szenvedély és a szédítően tüzes kedv ilyen ékes szószólóra még nem talált sem ezelőtt, sem azután. Nem csoda, ha az Amerikába szakadt egy millió magyar számára a jól sikerült Fráter-gramofonlemezek képezték a legfőbb és legszebb kapcsolatot az itthoni, elhagyott földdel.

Megállapítható azonban az is, hogy nótái nem voltak népdalok. A föld népe körében alig egy pár dala volt ismert. Ez természetes is, mivel az igazi népi magyar dalt maga a nép teremti szinte ismeretlen és kikutathatatlan forrásokból s a nép füleinek minden minóta, úrinóta üvegázi növény a szabad természet virágaihoz képest. De hogy milyen hatalmas, páratlan gazdaságú dalteremtő erő van a népben, eléggé bizonyítják a Bartók, Kodály és mások által hitelesen gyűjtött, őrzött, de még mindez ideig teljes egészükben ki nem adott népdalok ezrei.

De igazságtalan volna az a vélemény is, hogy csupán ezek a népdalok bírnak értékkel s hogy a régebbi és újabb nótaszerzők csupán a felsőbb száz-ezer, az „urak” mulatságára és gyönyörködtetésére költöttek és daloltak.

A helyes és elfogulatlan nézet csak az lehet, hogy egyik éppen olyan érték, mint a másik, mert mindenik a magyar lélek leghensőbb, legmélyebb nótás megnyilvánulása.

Néhaj jó Fráter Lórándnál, aki életében száz-ezreknek szerzett gyönyörűséget, kevés magyarabb és dalosabb lélek élt s mindenképpen máltó rá, hogy drága emléket az elmúlás első tíz éve után pár sorban felújítsuk.

Elete utolsó tíz évét érsemjéni tanyai birtokán gazdálkodva töltötte el. Régi fővárosától elszakadt s oda csak ritkán látogatott el. Amikor rá-

érs ideje akadt, a közeli falvak rokonsaláit látogatta meg. Régi ismerősei közül évenként két-három ízben, különösen nyáron, tisztelve szeretett öreg barátját Cserneczky József székelyhídi uradalmi felügyelő vendégszerető házáat kereste fel, ahol az összegyűlt bizalmas társaság előtt bemutatta legújabb szerzeményeit. Rendszeresen futó kocsin jött unokabátyjával Fráter Barnabás, Bihar vármegye nyugalmazott alispánjával. A Cserneczky-ház meleg, családi légkörében rendkívül jól érezték magukat. Ebéd után Lóránd bátyánk nem soká kéréte magát, a Bösendorfer-zongora mellé ült s megindult a nóták áradata.

Hála a vendéglátó kedves családnak, majdnem mindig jelen lehettem ezeken a jó késő estébe nyúló nótás Fráter-délutánokon és így a maga teljes valóságában, minden gátlástól mentesen élvezhettem a „nótás kapitány” magyar lelkének, érzésvilágának szabad szárnyalását. Dacára annak, hogy nem tanul zongorázni, mégis jól kísérte énekét ezen a hangszeren, jobban, mint hegedűvel.

Jól emlékszem, hogy első nótájával, amit már az új történelmi idők alatt írt, valamennyiönket elbűvölt. Ez volt az „Illatos rózsák közt álmodozva jártunk” kezdetű, gyönyörű á-mollos akkordokkal. Utolsó versszakát énekelte a legszebben:

*„De ha visszatérne még egyszer a múltam,
Mikor a szerelmet Te tőled tanultam,
Fölszáradna könnyem, kinyílna a rózsám,
Betöltene mindent virággal, nótá,
Az a kedves, régi, szép szerelmes nótá.”*

Érdemes megjegyezni, hogy a mások nótáit, — kivéve a Béla testvérét, — nem kultiválta egyetlenegy Balázs-műdal, a „Ne félj, hogy álmod e-lesem” kivételével. Ezt nagyon szerette s mindig műsorán tartotta. Régi nótákat csak egyet és csak egy ízben énekelte kéresemre. Szükségtelen mondanom, hogy páratlan ősi zamattal. Szinte sajnálatos, hogy igazi népi hallgató nótákat nem hallottunk tőle, pedig ezeknek is a leghivatottabb tolmácsa lett volna.

Minden ájtóvetelkor újabb és újabb nótákat hozott tarsolyába, szebbnél-szebbeket. Ilyenek voltak a „Tudom én, hogy mért hagytál el”, aminek külön érdekessége, hogy e-mollban lévén, mégis c-hangon kezdődik; azután három napsugaras nóta: „Járhatod a templomokat”, „Vége van a boldogságnak, leáldozott a napom” és „Ha majd egyszer a síromon” kezdetűek.

Évek múlva ezek az érsemjéni nóták már annyira szaporodtak, hogy kiadásukról kellett gondoskodni. Pesten Bárdék örömmel fogadták az elvonult és a nyilvánosság számára régóta hallgató nótáit és azonnal vállalták, ha jól emlékszem húsz dalának nagy folió alakban történő kiadását.

Nem sok idő múlva nagy örömmel és büszkeséggel hozta Cserneczkyékhez a nóták nyomdai kefelevonatait. Nagy érdeklődéssel néztem át a lapokat. A nóták címe felett mindenütt fel volt tüntetve, hogy kinek ajánlotta. A házigazda nevét nem találtam, holott a szerző régebben azt ígérte, hogy a „Megint ősz van” kezdetű nótáját neki dedikálja. Amikor ezt szerényen szóvá tettem, a szerző tintát és pennát hozatott s kijelentette, hogy egy sokkal szebb nótáját („Vége van a boldogságnak”) fogja neki ajánlani s tényleg megragadva az irótollat, áthuzta az ott levő nevet és a Cserneczky József nevét írta fel pár meleg szó kíséretében. A szép kiállítású füzet azután ezzei az ajánlással jelent meg. Ezek az utolsó nótái. Élete őszének termései, mivel azokat élőhanggal nyilvánosan nem terjesztette, ma sem igen ismertek, pe-

* Erőteljes, kövér egyéneknek, köszvényeseknek és aranyérbben szenvedőknek reggelenként éhgyomorral egy-egy pohár természetes „Forenc József” keserűvíz gyakran felbecsülhetetlen szolgálatot tesz. Kérdezze meg orvosát.

dig megtartva a szokott eredetiséget, olyan nemesen érettek, pompázatosak, mélységesen melegek és férfiasan szenvedélyesek, mint a borok között a világhíres tokaji.

Talán érezte, hogy élete őszén már itt kell hagynia mindent és mindeneket. Talán ez előérzet különös és szomorú percében sóhajtott hangjegyekbe egyik legszebb és feledhetetlenül előadott ez a nótáját:

*„El-el nézem a suttogó, a lombtalan fákat,
Amint némán szomorúan egymás mellett állnak.
Nekik is az fájhat, ami engem sírni készíttet;
Én Istenem, mért is olyan rövid ez az élet...”*

*Mért is hervad el a virág, mért jön tél a nyárra,
Mért nem élünk, ha már élünk, örök napsugárba,
Mért hamvad el a tűz, ami édes csókra készíttet,
S a szerelem*

(vagy amint ő előadta)

*Meg az a gyönyörű szerelem, mikor olyan rövid
ez az élet.”*

Tíz év telt el, mióta Fráter Lóránd kezéből örökre kiesett a nótafa. Székelyhídi hallgatói közül azóta sokan tértek meg az örök hallgatás házájába, első sorban a Cserneczky-ház szeretetreméltó nagyszonyja, a Fráter-nóták nagy rajongója és más rokonok és barátok s akik szem- és fültanúi voltunk utolsó évei nótaköltészetének és előadói művészetének, még ma is eleven könnyekkel gyászoljuk váratlan eltűnését. Nélküle nagyon árvának érezzük magunkat és csak az vigasztal, hogy lelkének legszebb kincseit, „árva rigóit”: nótáit magukénak mondhatjuk, amíg csak élünk.

SZUNYOGH BARNABÁS

Tündérmese

Írta: Marjalaky Tibor

Gyönyörű szép tündérmesének indult...
Hol volt, hol nem volt az Óperenciás tengeren is túl, még talán azon is túl... volt egyszer egy aranyhajú királykisasszony... Tavasz volt, május, zöldeltek a gesztenyefák, mosolygott a fű, kacagott a virág, trillázott a pacsirta, zengett, bongott, muzsikált a tavasz... Akkor találkozott a lobogó feketehajú királyfival... Öszszevillant az éjfélete szempár a láthatatlan mélységű búzakék szemekkel... Összedobban két pártátkereső, melegségre, kacagásra vággyé szív... Öszzezsengett az ezüstcsengésű szoprán a diadalmas férfitenorral... Egymásbalkulcsoltott két kéz s napsugaras mosollyal rohantak kézenfogva a tavaszba...

Tündérmesének indult...
Tündérmesének hitték ők is, hiszen olyan szép volt, mint egy mesébeszűt ezüstművelő álom. Suhantak a percek, teltek az órák, napok, hónapok. Egymás szemét keresték, egymás mosolyát mosolyogták. Májusi tavaszos vidám ütemre dobogott két szív. Nekik virult a réten a virág, nekik zöldelt a fű, nekik kacagott a napsugár...

Színes, csillogó álmokat szöttek, álompalota szökkent a magasba szivárványszínű ablakokkal, ahonnan két boldog ember egymás kezét fogva tekint szét tündérbírodalmukon... Ékköves koronájú királykisasszonyt és királyfit láttak térdelni a dóm oltára előtt s mosolygott a pap, amikor áldásra emelte kezét frigyük felett, mosolygott a tarkaruhás vidám násznap... még a vén komor templom ablakán beszökö napsugár is huncutan táncolt a szentek freskói felett...

Gyönyörű szép tündérmesének indult...
De amikor egyszer egymás kezét fogva vidáman, boldogan rohantak egy imbolygó lepke után — találkozott a komorarcú Gond királlyal. S egyszerre összeomlott az álompalota, darabokra szakadt az ezüstszerű álomfátyol vérré változott a csobogó patak vize, elfonnyadtak a réten a virágok, égetővé lett a napsugár s gyászéneke csuklott a pacsirta trillája...

Mert szegények voltak, mint a templom egere...

S az élet nem ír tündérmesét...

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik.
Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel.
(Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, telefon, stb.)
Polgári szálló — polgári árak!

EMBEREK ÉS TÁJAK

„Mister G” otthon

Látogatás a svéd király otthonában

Svédországnak a finn-orosz háborúba való belesodródása hovatovább bekövetkezik. Ez a körülmény ad különösebb aktualitást az alábbi cikknek, amely az agg svéd király érdekes egyéniségét megkapóan jellemzi.

Hogy ki az a „Mister G.”, azt természetesen nem kell sokat magyarázgatnom: V. Gusztáv öfelsége, Svédország királya, aki külföldi útjain szokta a „Mister G.” álnévet használni, akit azonban a saját népe is — szinte becézgetve — ezen a félig angol, félig volapük néven emleget. „Mister G.” az az uralkodó, akiről egy tavalyi nemzetközi szocialista kongresszus alkalmával, amelyet itt tartottak Stockholmban, úgy nyilatkozott egy amerikai szocialista vezérferfiú:

— Bernadotte-ok újra kibékítettek engem a monarchiával...

Azt mondhatjuk ugyanis, hogy V. Gusztáv a világ legalkotmányosabb uralkodója, akit népe — pártkülönbség nélkül — valósággal bálványoz és akit még az itteni kommunisták is, akik pedig évről-évre, a büdésbérgyalás alkalmával benyújtják a maguk obligát indítványát a királyság intézményének eltörlése érdekében, csak tisztelettel emlegetnek. Magántársaságban alkalmam volt egy aktív szocialista politikussal beszélgetnem, aki V. Gusztávval szemben való hivatalos álláspontjukat körülbelül így jellemezte:

— Elvileg természetesen mi is a köztársaság mellett vagyunk: ez az elvi kérdés azonban a gyakorlatban oda módosul, hogy első sorban az embert nézzük, aki a királyi hivatalot betölti. S az adott esetben a dolog úgy áll, hogyha netán valami politikai fordulat következne nálunk is a köztársaságot kiáltanák ki, a népszavazás százszázalékosan vagy a királyt vagy a trónörökösöt ültetné az elnöki székbe... De amellett — ne felejtse el! — a köztársaság valószínűleg sokkal többet kerülné nekünk, mint a mostani királyság...

„Kalapos király”

A praktikus, józan, takarékos svéd ember szava szólalt meg ebben, a kissé furesán hangzó közjogi okfejtésben, amely mögött azonban az a tény bizonykodik, hogy ugyanakkor, amikor világszerte a leghatalmasabb és legősibb dinasztiák trónusai kártyavárszerűen omlottak össze az utóbbi évtizedekben, a svéd uralkodóház és népe között valami egészen különös melegségű viszony alakult ki, annak ellenére, hogy V. Gusztáv — máig sincs megkoronázva. Ő ugyanis már trónralépése percében lemondott a koronázás szertartásáról és azóta is, még a legünnepélyesebb állami aktusnál, a parlament fogadása alkalmával is, egy, a trónus mellé, kis asztalkára helyezett koronával szimbolizálja aényt, hogy e percben mint az államhatalom letéteményese képviseli a nép gyermekét, de néki magának, személyében, alig valamivel több köze van ehhez a királyi ékszerhez, mint akár a nép egyetemes képviselőének: a parlamentnek. Szigorúan ragaszkodik évtizedekkel ezelőtt kimondott jelszavához: „Kormányozni fogok a néppel a hűzért.”

S úgy, ahogy a királytól idegen minden felségségi-játék, úgy családja tagjai között is valóságos életelvé sűrűsödött a különböző szerenisszisz-játékoktól való tartózkodás. A királyi család gyermekei az elemi iskolától az egyetemig együtt hancúroznak és együtt drukkolnak a legzsebényebb polgár gyermekeivel, ha netán valami családi ünnep miatt mulasztaniok kell az iskolából, a mama vagy a nagypapa igazoló levele alapján tehetik csak meg azt. Ha kikerültek az iskola padjaiból, bankokban, irodákban gyakornokoskodnak. Ha megnősültek, senki abszolút semmi feltűnőt nem talál azon, ha a trónörökös a feleségével — minden más földi halandó példájára — végigyalogol a belváros utcáin, végigpusztítja a kirakatokat, vagy ha Károly herceg a nejevel együtt ott teázik valamelyik nagy áruház teaszalonjában, sőt — ismétlően — ha a királyi valamelyik tagja vilámlamon kocsikázik a zöldbe. Még két királyi hercegnek egy időben sokat hánytorgatott „mezaliansza” is csak annyiban hat vissza a dinasztián

belül, hogy az állami törvények kötelező erejénél fogva az illető hercegnek le kell mondania hercegi rangjáról, trónutódlási igényéről és egyszerű „Bernadotte úrrá” vedlők vissza. Egyébként azonban — mint magánemberek — ő is, meg „rangon aluli” felesége is szívesen látott vendégei a királyi palotának és sem a királynak, sem a trónörökösnek esze ágába nem jutna, hogy — más dinasztiák tragikus példái nyomán — „bűnösként” kezeljék az illető emberpárt, vagy pláne, hogy „megszakítsák” a vele való érintkezést.

A király és a szocialisták

A királynak ez a minden gyanun s főként minden sznobizmuson túli, őszinte demokratikus beállítottsága tette számára lehetővé, hogy hosszú éveken keresztül a legnagyobb egyetértésben munkálkodjék együtt a svéd szociáldemokrata párt alapítójával, Hjalmar Brantinggal, akinek íróasztalán ott volt Marx és Engels képe mellett V. Gusztáv király fényképe is, rendkívül megleghangú ajánlással. S amikor ez a nagynevű szocialista politikus meghalt, a gyászmenet élén ott haladt maga a király, aki semmi megütközni valót nem talált azon, hogy körülötte vörös lobogókat verdesett a szél és a koporsós kocsirol vörös szalagok százai söpörték a gyászos utcát... Mint ahogy azon sem talál öfelsége semmi különösét, ha kimenvén a vidékre, például Dalekariába, az ottani parasztok egyszerűen — letegeznek. Itt Stockholmban pedig saját szememmel láttam egy kirakatban fényképet, amelyen a király és szocialista miniszterelnöke, Hanson, meglitt kettősben, egy pohár sört és a hagyományos schwedische Platte mellett, mosolyogva, egyszerű polgárok módjára tárgyalják meg a közös haza ügyeit.

Egy, az udvarhoz igen közel álló úr, német nevű, de persze ősidők óta svéd családból való gróf mesél nekem a király életéről részleteket. Elmondja, hogy a király minden reggel elolvos minden ártállású újságot. Nincs itt titkárak által megkécceruzált újságpéldány, nincs több az udvari körök ízlése szerint szerkesztett napilap s főként nincs külön a király számára összevagdostott újságkivágásgyűjtemény, mint ahogy ez némely európai udvaroknál azelőtt divatban volt, minnek következtében az illető uralkodók csak azt láthatták meg, amit a titkári irodák jónak láttak velük megláttatni s legjobb esetben is egészen torz képet kaptak az ország igazi hangulatának keresztmetszeteről.

A modern Harun al Rasid

V. Gusztáv azonban egyébként is felhasznál minden alkalmat, hogy közvetlenül informálódjék népe dolgai felől. Természetesen elsősorban az audienciák során, amelyekre minden különösebb elrutinium nélkül minden svéd állampolgárt bebecsátanak. Külön fontos szerepe jut azután ezen

a téren a postának. Svéd alattvalói valóságos meenedéllyel írogatnak leveleket a királynak s ő enket lelkiismeretesen áttanulmányozza: az a meggyőződése, hogy csak az ékembékemokon keresztül tisztább képet kap néperől, mint a loggyönyörűbb Potemkin-falvak közvetítésével. Gyakran még az is megesik, hogy egy-egy közkatonai ferdal — az előírt szolgálati út világos megkerülésével — maga ügyesbajos dolgában egyenesen a királyhoz s mosolyogva meséli informátorom, hogy éppen az ő ezredénél minő feltűnést keltett egy szép napom, amikor az egyik közembertük a király közvetlen parancsára kétheti szabadságot kapott. Kiderült, hogy a derék hadfi panaszos levelet írt a legfőbb hadúrhoz, hogy amióta fegyver alatt áll, még nem látta a falujában maradt menyasszonyát s most már nagyon vágyakoznék utána. V. Gusztáv király is ember, sőt elsősorban ember s nyomban intézkedett, hogy katonája megkapja a rája nézve nyilván annyira fontos szabadságot...

A sportoló aggastyán

Egy másik módja, ahogy a király a maga harunarasidi hivatását teljesíti, az, hogy van az egyszerű nép között néhány öreg, megbízható barátja, így például egyik nyaraló-kastélya. Tuggaru környékén egy Ericsson nevű öreg halász, akivel negyven esztendő óta évente heteken keresztül együtt üldögél a király a patak mentén s horgászás közben figyeli a szimpla paraszt szaván keresztül népe pulzusát. Ugyanígy van egy öreg vadászpajtása is egy másik birtokán, ahol különben egy óriási terem falai a mennyezettől vállmagasságig sűrűn telik vannak aggatva a király vadásztrofeumaival.

V. Gusztáv sportszeretete közismert s mint tenisz-champion a híres Lenglen kisasszonnyal vívott szetteji révén nemzetközi nevet is szerzett. Sportban nem ismer ez az immár 78. évét taposó, fiatalos fellépésű öregúr — akit különben az udvarnál általában „az öreg” néven becéznek — fardtságot. Akárhányszor megesik, hogy már hajnali négykor kimegy az erdőbe szarvaslesre, egész napon át cserkészik s estére hazatérve még nekiül a hagyományos bridge-nek s azat éjfélkor vonal vissza a hálószobájába, ahol is szimpla polgári ágyban érzi csak jól magát. Megegett, hogy valamelyik arisztokratának vidéki kastélyában szállott meg, ahol hatalmas és gyönyörű reprezentációs ágyat állítottak fel öfelsége számára. Reggelre kelve a személyzet ijedten állapította meg, hogy öfelsége nincs az ágyában s hogy az teljesen örítetlen. Nyomban keresésére indultak s nagy kő esett le a szívükről, amikor az egyik, egyszerűbben berendezett szobában bukkantak rá, ahol a segédtisztje számára felállított ágyban pihent a király, mert egyszerűen utálkozott a nagy, paradés, francia ágytól.

A sportok mindenfajta ágazatán és a bridge-on kívül még két kedvenc foglalkozása van a királynak. Az egyik az olvasás. Majd minden újonnan megjelent svéd könyvet megvesznek a számára és kastélyai rakva vannak a legfrissebb és — olvassott könyvekkel. A másik pedig — kézimunka, amely a szülői házában természetesen a királynak is kedves időtöltése. Nincsen a királyi családnak olyan tagja, akinek birtokában ne lenne egy-egy himzett párna vagy székámla, amelynek tüfestése V. Gusztáv király saját felséges kezének műve...

A király tetőtől-talpig ember

Ilyen tulajdonságai mellett nem csoda, ha „az öreg” figurája már életében lassanként a nép legendái körébe siklik át s a lezsebb mítosz fonódik köréje, amit király csak valaha is elérhet: az, hogy ember, elsősorban is csak ember volt. Valósággal megrendítő az, amit ebben a tekintetben informátorom elmond az uralkodóról.

Amikoriban a király nagyon szeretett felesége elhunyt, a királyné temetésére eljöttek az összes rekon uralkodók. Gusztáv király természetesen pontosan megfelelt az ilyen alkalmakkor előírt udvari szertartásoknak: kiment az uralkodók elé a pályaudvarra, résztvett az udvari ebéden, fogadta a küldöttségeket. De amikor azután arra került a sor, hogy elkísérje utolsó útjára életének elhunyt társát, akkor minden etikett ellenére könnyezve, zokogva, szemét zsebkendőjével törülgetve lépegetett a koporsó mögött. Azután újra kikísérte a pályaudvarra felséges vendégeit s amikor az utolsó vendég is elment, akkor — meglátta az egyik barátját, hadd állhasson meg pár napra nála — képtelen egyelőre azokba a termekbe és szobákba visszatérni, ahol annyi boldog évet töltött felesége oldalán...

Az életöröm és a halálfájdalom közössége s legerősebb gyökere annak a demokráciának, amely a Bernadotte-okat népükkel szorosan egybefűzi!

Figyelem! Figyelem!

Mélyen leszállított áron kaphatok a

Magyar Szemle Társaság következő művei:

- Hóman: A magyar történetírás útjai
ára 540 lei helyett csak 350 lei
- Weisz: Mai magyar társadalom
ára 360 lei helyett csak 250 lei
- Horváth: Magyar irodalmi műveltségünk kezdetei
ára 396 lei helyett csak 250 lei
- Szekfü: Bethien Gábor
ára 460 lei helyett csak 300 lei
- Farkas: Fiatal Magyarország kora
ára 396 lei helyett csak 250 lei
- Babits: Amor Sanctus
ára 331 lei helyett csak 250 lei

Vidéki megrendelés esetén plus 15 lei portó
A könyvek gyönyörű diszkötésben megrendelhetők a Magyar Lapok kiadóhivatala útján

Asszonyok dolga

Két asszony, aki Mátyás király szívéhez közel állott

Mátyás király születésének ötszázados fordulóját ünneplik most minden magyar nyelvterületen. A nagy reneszánsz uralkodó szívéhez nemzetén és a kulturán kívül két asszony állt közel: az édesanyja és Beatrix királyné, a felesége. Közelebb talán inkább az anyja volt, Hunyady János özvegye, a tiszteletet parancsoló, méltóságos megjelenésű Szilágyi Erzsébet, aki mikor férje meghalt, gyászi öltött s bár napjai hosszúra nyúltak és kisebbik fia, Mátyás, a korona fényét sugározta rá és családjára, mégis, élete végéig gyászolt. Özvegyi hűségénél csak fiai iránt való szeretete volt nagyobb, amely az ő gyöngéd női lelkét szinte férfias elszántsággal és erővel töltötte el. Árván maradt két fiának, míg rászorultak, védelmező szelleme volt, mikor Cilleit Nándorfehérvárot meggyilkolták: a király elé járult s bocsánatot kért László fia számára, amit meg is kapott, — de aztán amikor a király esküjét megszegve, vérpodra hurcoltatta a nagy Hunyady fiát, Szilágyi Erzsébetet nem sújtotta le az anyai fájdalom, hanem hadat gyűjtött és nagy erkölcsi felháborodásában az igazságos megtorlás fegyveréhez nyúlt. Nem ismert gyengeséget és félelmet, visszatartotta a királyt kéréstől, kiengesztelő ajánlatait és csak akkor nyugodott meg, amikor fiát, Mátyást a királyi trónon látta és az ő felmagasztalásával drága halottjainak emlékeit kiengesztelte. Az első volt azok között, akik a külföldről hazatérő fiatal Mátyás ki-

rályt a határnál üdvözölték. Dobogó anyai szívére szorította fiát és egészen neki engedve át a fényt és dicsőséget, ő maga beírte az anyai örömmel és büszkeséggel. Mátyás király mindenkor gyöngéd szeretettel viseltette anyjával szemben, kitüntetésekkel is elhalmozta s a hitvesi, anyai és női erények tündöklése visszacsugárzott a nagy király lelkéről. — A másik asszony: Beatrix, a hitves, tulajdonképpen csak a külső pompát, az olasz műveltség díszét, a maga szelleme és szépsége varázsát vette Mátyás király udvarába. Az udvari élet ékessége, központja volt, nagyszerűen tudott tündökölni, — de fényéből hiányzott az igazi melegség. Mindig és mindenütt Mátyás király mellett van, igyekszik megosztani vele az uralkodás gondjait is, nemcsak a királyi udvarban található élvezeteket; — azért a lelke mégsem tudott összefonni az övével. Önző volt és nagyraadgyó. Szerette Mátyást, ha nem is annyira, mint királyi férje őt, — de a hatalmat mindenképp főlé helyezte s hűfűl lett érte Mátyás király halála után férje emlékéhez is. De az Isten büntetése nem marad el: szégyennel kellett elhagynia az országot, amelyet Mátyás naggyá tett, — s amelynek fényében fűződhetett.

Ime: ez a két nő áll közel a nagy király szívéhez. Szilágyi Erzsébet mindenképpen nagy volt s ha Beatrix királyné is az ő nyomait követi, nem kell elfeledve meghalnia Ischia szigetén.

Az asszonyok dolga a háborús Németországban

Az európai háború idején nem lesz érdektelen, ha időnként ismertetések, híreket közlünk a háborús országok női, családi életkörülményeiről is. Az alábbi hírek élénk fényt vetnek arra, milyen körülmények között élnek ma a nők Németországban?

Egységes ruhaviseletet állapítanak meg a német nők számára

A „Neuwe Rotterdamsche Courant“ berlini jelentése szerint a német birodalomman rövidesen egységes ruhaszabást léptetnek életbe a német nők számára. Az igen egyszerű szabású ruhák fekete, barna vagy vörös színben készülhetnek. Ezt az intézkedést azért hozzák, hogy segítségére legyenek a háborús anyagiánnyal küzdő német konfekciós iparnak.

A női és fiatalok munkások védelme

A háború kitérése óta a német üzemekben és gyárakban is több nő dolgozik, mint azelőtt. Igaz, hogy a női munkaerők alkalmazása most egyáltalában nem öltött olyan méreteket, mint a világháború idején. Hogy a katonáskodó korosztályok helyett sem kell nagyobb mértékben női munkásokat alkalmazni, az elsősorban a német közgazdaság szervezett munkarendjének köszönhető.

Az egész vonalon az az elv érvényesül, hogy a gazdasági életnek csak azokon a területein alkalmaznak női munkásokat, amelyek valóban megfelelnek a nők képességeinek.

A német üzemek mostani munkarendje a legmesszebbmenően tekintettel van az alkalmazottak háziasszonyi és anyai kötelességeire. Bizonyos hétköznapokon a munka előbb végződik, hogy a bevásárlások és a háztartás ellátása számára elegendő idő álljon a női munkások rendelkezésére. Több üzem bevezette az ötnapos munkahetet. Más üze-

mek minden második héten szabadnapot jelölnek ki a nagymosás elvégzésére. A háború legelején, a mozgósításkor elrendelt munkásvédelmi korlátozásokat már jórészt felfüggesztették, sőt a munkásvédelmi intézkedéseket még meg is szigorították. A fiatalok munkásvédelmét szolgáló határozmányok december 12-e óta ismét érvénybe léptek, akárcsak béke idején. Ujabb intézkedések történtek a munkaidő tartamára, a szünetek rendszeresítésére, az éjjeli munka tilalmára stb. vonatkozólag.

A konyha körül

*

Böjti ételek:

Tojás, királynő módra. Tejbeáztatott, tojásba mértott, zsírban kisütött vékony zsemlyeszeletek közé sült libamáj-szeleteket teszünk. Minden ilyen megtöltött zsemlyeszeletpár tetejére egy-egy tükörtőjást helyezünk, tálra rakjuk és forró gombamártással leöntve tálaljuk.

Kocsonyás paprikásponty. Szép nagy tükörpontyot felszeletelünk, miután kellőleg megtisztítottuk és megmostuk. Közben 4 darab vereshagymát kockára vágunk, majd paprikával elkeverve puhára főzzük. Szitán átszűrjük a levét és a felszeletelt, gyengén besózott pontyra öntjük, azután addig főzzük, amíg a hal jó puha lesz. Tálra öntjük, másnapra szép kocsonyás lesz.

Kocsonyázott halászlé. (Kellékek hat személyre: 2—2½ kiló vegyes hal. Ponty, süllő, harcsa, kecsge, fogos, 15 deka hagyma, 1 deka édespaprika, 2 darab paradicsom, késhegyyi fokhagyma, só, 2 darab zöldpaprika.) A halakat lepikkelyezzük, megtisztítjuk, azután két ujjnyi széles darabokra vágjuk. A fejeket hosszában ketté vágjuk, majd egy megfelelő lábosba rakjuk egymás mellé. Mielőtt még a halakat belerakjuk, a lábos alját beszórujuk, a szeletekre vágott hagymával és arra rakjuk a halakat. Annyi vizet öntünk rá éppen, hogy ellepje a halat. Leföldjük, ha szétforrt, a felszínre jövő piszkos habot leszedjük, majd beleszórujuk az édespaprikát, a késhegyyi eldörzsölt fokhagymát, sőt és a szeletekre vágott zöldpaprikát és paradicsomot is. K. b. 15—20 percig lassan forni hagyjuk. Azután a halakat óvatosan kiszedjük, egy üveg- vagy porcellántálba rakjuk, a zöldpaprikát is kiszedjük, rárakjuk a halakra, esetleg a paradicsomot is. Díszíthetjük szeletekre vágott főtt tojással, ecetes ugorkával. A hallevest finom ruhán átszűrjük, azután jól lehűtjük s ha már jó hideg, ráöntjük a halakra, majd jó hideg helyre tesszük, hogy a hal jól kifagyjon. Ilyen meleg időben ajánlatos 2—3 lap kelatint belekeverni a hallébe.

Fagyasztott gesztenyepudding. 1½ kiló főtt gesztenyét szitán áttörünk, 1 liter tejjel, ½ rúd vaníliával és 20 deka cukorral felforraltunk, bekeverjük a gesztenyébe és könnyű pürét készítünk belőle. Hozzáadunk 10 deka apró kockára vágott cukrozott csümlécsőt és 6 deka mazsolát, melyet kevés cukorral felforraltunk, aztán megszagositjuk egy pohárka likőrrel és a fagyaltgép katalánában félig megfagyasztjuk. Ha nincs fagyaltgépünk, akkor egy dézsába apróra tört sós jeget teszünk (1 kiló jégre 20 deka só), beleássuk a habüstöt és folytonos forgatás közben félkeményre fagyasztjuk. Ha félig megfagyott, kivesszük és közibe keverünk fél liter tejszínhabot. Azután jól záródó puddingformába töltjük és beleássuk apró, jól megsózott jégbe. Egy óra múlva kivesszük a jégből, a formát hirtelen melegvízbe mártjuk és a tartalmát üveg-tálra borítjuk. Külön adunk hozzá hideg rumos mértaléket, mely így készül: 3 tojássárgát 4 deci tejjel, 15 deka perccukorral és egy pohárka rummal a habüstben gőz fölé addig keverünk, míg sűrűsödni kezd, aztán hidegre állítjuk. Felforraltni nem szabad, mert összefut.

Käthe Dorsch, az Úfa „Anyai szeretet“ című új filmjének egyik jelenetében

KÖNYV ÉS KULTURA

KERESZTREJTVÉNY

Előfizetőink és olvasóink

már türelmetlenül várják jutalomkönyvünk: Giorgio Pini: „Mussolini” című munkájának megjelenését. Erről tanuskodik az a rengeteg sürgető és érdeklődő levél, ami nap, mint nap kiadóhivatalunkba érkezik. Előfizetőink megnyugtató sára közöljük, hogy a valóban értékes és érdekes jutalomkönyv már sajtó alatt van és amint megígértük március hó végén küldjük el hűség és pontos előfizetőinknek. Egyben közöljük azt is, hogy ajándékkalkuláció határidejét a nagy érdeklődésre való tekintettel március 15-ig meghosszabbítottuk. Tehát mindazok az előfizetőink, akik egész évi előfizetési díjukat (900 lei) március hó 15-ig teljes összegben kifizetik, Giorgio Pini: „Mussolini” című munkáját kapják jutalmul. Azoknak az előfizetőinknek pedig akik a fenti időpontig félévi előfizetési díjukat (450 lei) rendezik, a nagyszerű munkát 35 leles kedvezményes áron adjuk jutalmul. Egyben kérjük azokat az előfizetőinket, akik félévi előfizetési díjukat beküldik, hogy ugyanakkor a könyv kedvezményes árát: 35 leit (+ 10 lei portó) is csatolják, mert csak így tudjuk zavartalanul kézbesíteni a jutalomkönyvet. A nagy érdeklődésre való tekintettel arra kérjük azokat, akik bár nem vesznek részt ajándékkalkulációnkon, de szeretnék megkapni a nagyértékű munka első magyar fordítását, hogy igényüket haladéktalanul jelentsék be kiadóhivatalunkba, mert a könyv iránt már most igen nagy az érdeklődés.

Egy kortárs archépe

A világ katolikus szellemi élete méltán ünneplheti mostanában egyik csendes, nagyon bensőséges aktualitását: Hans Carossa, a nagy német költő most lett hatvan esztendő. Hans Carossa szüzsavú lélek. A teljes élet élményét keresi, a szigorúság és a fegyelem embere. Elve az, hogy a lényeghez kell jutni, minden élet forrásához és az életet kormányzó nagy szenvedélyt belső elégtétellel üdvözli. Ez a nagy szenvedély ma nem más, mint az Amor Sanctus, a „szent szeretete” a zárt, kemény dogmák egyetlen Istene iránt.

A felfedezők izgalmaival döbben rá, hogy a lélek szabadsága mennyire eredeti, hogy minden korlátlanul ajándék és hogy csodálatos teológia zárja karjai közé a szabadságot. Irja és vallja is, hogy „szigorú életkeretek között Isten vezet minket.” De senki nála jobban meg nem tudja mutatni, hogy ezek a keretek milyen rugalmasak!

Mi hát az ember élete? Vándorot Isten ege alatt, függés egy jobb valóságtól, mint a miénk, biztos hit a világmindenséget szeretetével előntő Istenben. És mi a cél? Istenhez jutni. Mennyire keresztényi a magatartás! Nem akar mást, mint „emelt fővel” jelenni meg az élet forrásánál. Istennél, — de utja addig aszkézis és alázatton keresztül vezet. Nemcsak a tiszta életet hirdeti, hanem az ember teljes életét a törvénykönyv parancsai szerint. És talán ez a nagyobb művészet, a nagyobb emberség. Carossa egyike korunk legkeresztényebb költőinek, aki örök nyugtalansággal keresi az élet egyetlen értelmét és megtalálta hozzá a dogmák területén át vezető utat. Ahitata egyszerű, alázata tiszta és áttetsző.

„Higgy a hazában”, — ezt hirdeti s a haza alatt mindig a földöntúli életre gondol, Isten országára. Az odáig vezető aszkézise a férfi önmegtagadása: a vakmerőség. A kényelmes élet riasztó, elviselhetetlen és méltatlan számára. A „Tagebuch im Kriege” mottója egész életének mottója lehetne: „Rabolj fényt a kigyó torkából”, — ez a vakmerőség egy pillanatra sem hagyja magára. Egyik hőse, Gion, az orvos, mindig a veszély bürokráciában él és sohasem tesz mást kockára, mint belsőbb, jobbik énjét és a legnagyobbat, a földöntúli tanulságot akarja mindenből kiharcolni.

A kigyó torkából fényt rabló lélek víziója nem marad magányosan. Egyre változó képekben tér vissza nagyszabású munkásságának állandó refjénjeként, verseiben éppúgy, mint prózájában és lobbantja hirtelen fénybe szavait.

Milyen káprázatos tüzijáték egy-egy verse a vakmerő élet képeinek! A keményen szolgáló, vázatos élet programját senki sem valósította meg teljesebben, mint Hans Carossa, aki egy ranyogó költői pálya egyes szakaszain valóban és mindig a „kigyó torkából rabolt fényt”, „az éjjelek szívéig merészkedett”, „fáradhatatlan vándor” ton mindig az ár ellen haladt fölfelé a magassárokba.

Aki az élet lényegét keresi, annak sohasem

8. (387.) szám.

MAGYAR KÖLTÖK: Tompa Mihály

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
14			15						16					17
		18				19	20		21			22		
23	24				25					26				27
28				29		30				31				
32				33		34				35				36
37				38		39		40	41				42	43
		44		45		46					47		48	
49								50						
		51				52		53			54			
55	56					57				58				59
60		61		62						63		64		65
66			67				68		69			70		71
72							73					74		
		75				76		77				78		
79	80		81				82			83				84
85														

Beküldendő: Vizsz. 1, 49, 50, 85. Függs.: 1, 7, 13, 53.

Beküldési határidő: március 7.

Vizszintes sorok:

1 „A gólyához” c. költemény szerzőjének vezetékes és keresztnéve és egyik kisebb költeményének címe. 14 Fém. 15 Erdélyi művelődéstörténeti író (1676—1752). 16 Robinson Crusoe szerzőjének neve, fonet. 17 Házilátat. 18 Állam, más nyelven. 19 Idegen határozatlan névelő. 20 Mutatózó. 21 Öntvény. 22 Napszak, költői nyelven. 23 Pintyfélé névelő. 24 Váltókezeséget. 25 Váltókezeséget (ékihiány). 26 Hajó része. 27 Tompa M. tanítójának neve (Igriciben). 28 Ilyen köng is van. 29 Állati betegség. 30 Tisztítóeszer-márka. 31 Határozatlan számnév. 32 Pej mássalhangzó. 33 Tompa-költemény címe (virágrege). 34 No jó mássalhangzó. 35 Vaet. 36 Olyan gépszerkezet, mellyel a természeti energiát munkavégzésre felhasználhatjuk. 37 A Tisza baloldali mellékfolyója. 38 Népköltészet terméke, amelyet Tompa M. költeményeihez felhasznál. 39 Tompa-költemény címe. 40 Viziállat. 41 Ó-Románia megkülönböztető neve a maitól. 42 Veszprémmegyei község. 43 Okozat szülője. 44 Alexandriában élt görög költő, akiről az általa használt versmérték nevét is nyerte. 45 Tas mássalhangzó. 46 Házilátat hímje. 47 Nem ez. 48 Aki nem zsidó, héberül. 49 Régi hosszímérték. 50 Tompa M. tollából megjelent imakönyv és egy Tompa-költemény (sonett) címe. 51 más nyelven. 52 Hevesmegyei község. 53 Visszafelé: Tompa M. barátjának, Kerényi Frigyesnek álnéve. 54 Európai nép. 55 Ima, más nyelven. 56 Erett mezej terményt kaszál. 57 Helyhatározó. 58 Felesége. 59 Pénzérték. 60 Időjelző szerkezet. 61 Segits, más nyelven. 62 Kötőzó. 63 Tompa-költemény címe (ballada).

Függőleges sorok:

1 Tompa-költemény (népdal) kezdősora. 2 Helyhatározó rag. 3 Atya, más nyelven. 4 Tompa-költemény címe. 5 Szó, más nyelven. 6 Európai nemzet. 7 Ezt kelt Tompa imakönyve. 8 Yard rövidítése. 9 A paradízi fájának neve, indián nyelven. 10 A bibliai Jákob patriárcha unokájának neve, fon., akitől a héber északi törzsek legnagyobb származott. 11 Hallg! más nyelven. 12 Vala mássalhangzó. 13 Tompa-költemény (költői elbeszélés) címe. 14 Igy hívják a tatárok a

lehet az irodalom csak ügyes mesterkedés. Hans Carossa egyetlen műfaj keretein belül marad: naplót ír, amely megengedheti, hogy harcát az élet lényegéért a legnagyobb szabadsággal és nyíltsággal vallja be. Néha regénybe fog, — mint például a „Der Arzt Gion”, vagy a „Geheimnisse des reifen Lebens” történetébe, — de aztán egyszerre otthagya a műfaj törvényeit és a vallomást már-

Volga folyót. 19 Napszak. 20 Nevet mássalhangzó. 22 Madár, névelővel. 24 Ne sirtj mássalhangzó. 27 Írószer. 29 A Rajna egyik ágának neve, a törkolathoz közel. 31 Vagyok, más nyelven. 34 Az Iliasz és Odisszeia szerzője. 35 Várvedő társaság szervezeti egysége. 38 Sok ilyen regét is irt Tompa M. 40 Elbogen város cseh neve. 41 Piaci árusod. 42 Hajszin. 44 Seper mássalhangzó. 45 Rag. 47 Női név. 48 Magyar király mellékneve. 49 Olasz humanista (1427—1497), akit Janus Pannonius Mátyás király udvarába hozott. 56 Dél-szláv tánc. 57 Főnévképző. 58 Szerémmegyei község. 59 Attól. 61 Európában is ismert híres japáni színésznek egyik neve. 62 Autóbuszközlekedési vállalat nevének kezdőbetűi (felesék). 63 Holló, más nyelven. 64 Város Colómbiában, a Rio del Oro partján. 65 Három, más nyelven. 66 Napszak. 67 Tompa-költemény címe a Temetői hangok sorozatban. 68 Vidék. 69 Kis sziget mai neve a Kikkádok csoportjában. 70 Réz mássalhangzó. 82 Mássalhangzó, fonet. 83 Hála mássalhangzó. 84 Napszak.

6. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vizszintes: 1. Debreceni akadémia. 49. Gondolat. 50. Jó tanuló. 85. Alexandrinus sorok. Függőleges: 1. Dietai Magyar Múzeum. 7. Ingenium. 13. Az Anakreoni versek. 53. Damofili.

Helyesen megfejtették: Csibye Lenke, Kiss Lajos, Páll V. Géza, Páll Béla, Kanizsay István, Labud András, Nemes Gabriella, Múhary Béláné, Dorner Ernő, Ágoston Gyula, Stéger József, Stocz Ferenc, Babilon András, Boga József, Gyöngyössi Béla.

A jutalomkönyvet Babilon András (Nagyváradi) nyerte, elküldöttük.

A nagyváradi mozgóképszínházak mősora:

APOLLÓ: TROPUSI MÁMOR.
DORIAN: A MALAKKAI NŐ.
CORSO: I. ADRIENNE LECOUEUR, II. CAUCIUC.

már kötetlen naplóként fejezi be. Könyveiből, verseiből egy költői önéletrajz tárul az olvasó elé: egy ember élete a napok igájában és egy lélek diete a mélységekben. A végső, teljes benyomás pedig egy igazi férfi archépe, egy igazi keresztény kortárs portréja a ma barátságosan eseményeinek komor háttere előtt.

Thurzó Gábor.

RÁDIO

VASÁRNAP, FEBRUÁR 25.

București. 9.45 Istentisztelet. 13. Időjárás, vizábrás, 13.03 Grigoras Dinicu hangversenye. 13.20 Pontos idő. 13.30 A hangverseny folytatása. 14. Hírek. 14.20 Ahangverseny folytatása. 14.50 Közlemények. 15. Gazdasági tanácsadó. 15.15 A falu órája. 16.15 Katonai előképzések órája. 17.15 A munka és jókedv órája. 18.17 Katonazene. 19. A hétről. 19.15 Hanglemezek. 19.55 Sport. 20. Hírek magyar nyelven. 20.10 Mihai Savoeanu. 20.25 Besszarabiai dalok, énekel Joy Rosca. 20.45 Hírek. 21. Szindarab közvetítés. 22.50 Hírek, sporteredmények. 22.50 Hanglemezek. 23.28 Hanglemezek.

Budapest. 9. Hanglemezek. 9.45 Hírek. 11. Istentisztelet. 12.20 Időjelzés, időjárás. 13.30 Hangverseny. 13.50 Papp Jenő rádiókrónikája. 14.45 Hírek. 15. Cigányzene. 16. Előadás. 16.45 Táncclemezek. 17. Előadás. 17.30 Előadás. 18. Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. 18.15 Zenedélután. 19.25 Előadás. 20.15 Hírek. 20.30 Vigjáték-előadása. 22.40 Hírek. 23.10 Táncclemezek. 23.15 Hírek idegen nyelven. 24.20 Cigányzene. 1.05 Hírek.

HÉTFŐ, FEBRUÁR 26.

București. 12. Vizábrás, háztartási tanácsok és egészségügyi tanácsok. 12.10 Hanglemezek. 12.35 Hangverseny. 13.20 Időjárás, sport. 13.30 Hanglemezek. 14. Hírek. 14.20 Spanyol népzene. 15. Közlemények. 19. Időjárásjelentés. 19.02 Irodalmi krónika. 19.17 Sylva Curtin és Eraclie Politis énekelnek. 19.55 Hírek magyar nyelven. 20.05 Előadás. 20.20 Olasz dalok. 20.45 Hírek. 21. Hangverseny. 22.30 Francia népdalok. 22.50 Toscanini művei hanglemezekről. 23.45 Hírek külföld számára.

Budapest. 7.45 Torna, hírek, éntrend, hanglemezek. 11. Hírek. 11.20 Felolvasás. 13. Időjárás. 13.10 Zongora. 13.40 Hírek. 14.30 Katonazene. 15.30 Hírek. 17.25 Előadás. 18. Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15 Hanglemezek. 18.40 Előadás. 19.15 Bura Sándor cigányzenekara. 19.50 Előadás. 20.15 Hírek. 20.25 Aida az Operaházból. Közben hírek, időjárásjelentés. 24.25 Táncclemezek. 1.05 Hírek.

KEDD, FEBRUÁR 27.

București. 12. Vizábrás, egészségügyi és háztartási tanácsok. 12.10 Zenekar. 12.40 Costica Dumitrescu zenekara. 13.20 Közlemények. A hangverseny folytatása. 14.40 Közvetítés. 15. Közlemények. 19. Időjárás. 19.02 Egészségügyi tanácsok. 19.17 CFR énekkar. 19.50 Hírek magyar nyelven. 20. Gr. Verieteanu előadása. 20.15 Szimfonikus hangverseny. 22.10 Hírek, sport. 22.30 Delavrancea Cella zongorázik. 23. Hanglemezek és 23.45 Hírek külföld számára.

Budapest. 7.45 Torna, hírek, hanglemezek, éntrend. 11. Hírek. 11.20 Felolvasás. 13.10 Hanglemezek. 13.40 Hírek. 14.30 Táncczenekar. 15.30 Hírek. 17.15 Előadás. 17.45 Hírek. 18.15 Magyar nóták. 19. Előadás. 19.30 Szalonzene. 20.15 Hírek. operett közvetítés. 22.40 Hírek. 23.10 Kamarazene. 23.50 Cigányzene. 1.05 Hírek.

SZERDA, FEBRUÁR 28.

București. 12. Pontos idő, időjárás, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10 Wagner operák hanglemezeiről. 13. Könnyű zene. 13.20 Művezi és kulturális közlemények. 13.30 Hangverseny folytatása. 14. Rádió hírek. 14.20 Gyermekek kórus. 15. Közlemények. 19. Pontos idő, időjárás. 19.02 Művészeti krónika. 19.17 Hanglemezek. 19.50 Hírek magyar nyelven. 20. Előadás. 20.15 Kamarazene. 20.45 Hírek. 21. Rádiózenekar. 22.10 Sporteredmények. 22.30 Kétzongorás hangverseny. 22.55 Hanglemezek. 23.45 Hírek külföld számára.

Budapest. 7.45 Hírek, hanglemezek. 11. Hírek. 11.15 Előadás, majd felolvasás. 13.10 Rendőrzene. 13.40 Hírek. 14.30 Cigányzene. 15.30 Hírek, műsorismertetés. 17.15 Előadás. 17.45 Hírek. 18.15 Előadás. 18.40 Szalonzenekar. 19.45 Előadás. 20.15 Hírek. 20.25 Előadás a stúdióból. 21.05 Hangverseny. 23.10 Cigányzene. 24.20 Hanglemezek. 1.05 Hírek.

CSÜTÖRTÖK, FEBRUÁR 29.

București. 12. Pontos idő, időjárás, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10 Hanglemezek. 13.20 Sport hírek. 13.30 Rádiózenekar. 14. Hírek, hangverseny folytatása. 15. Különlék. 19. Pontos idő. 19.17 Hanglemezek. 19.45 Hírek magyar nyelven. 19.55 Előadás. 20.10 Zongora hangverseny. 20.35 A Filharmonia szimfonikus zenekar hangversenye, közben hírek sporteredmények. 23.05 Hanglemezek. 23.45 Hírek külföld számára.

Budapest. 7.45 Torna, hírek, hanglemezek. 11. Hírek. 11.20 Felolvasás. 13.10 Gordonka. 13.40 Hírek. 13.55 Ének zongorakísérettel. 14.30 Szalonzenekar. 15.30 Hírek, műsorismertetés. 17.15 Előadás. 17.45 Hírek. 18.15 Előadás. 18.45 Ünnepszeg közvetítés. 19.45 Hanglemezek. 20.15 Hírek. 20.25 Versék. 21. Magyar nóták. 21.55 Külügyi negyedóra. 22.10 Grundeie S. zongorázik. 22.40 Hírek. 23.10 Táncczenekar. 24.25 Cigányzene. 1.05 Hírek.

PÉNTEK, MÁRCIUS 1.

București. 12. Időjárás, pontos idő, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10 Bánáti népzene. 12.50 Grigoras Dinicu zenekara. 13.20 Sport. 13.30 Hangverseny folytatása. 14.30 Hanglemezek. 15. Közlemények. 19.02 Hodos Alexandru előadása. 19.17 Gyermekeknek. 19.50 Hírek magyar nyelven. 20. Előadás. 20.15 Hangverseny. 20.35 Verdi opera közvetítése, szünetekben hírek, sporteredmények, hírek külföld számára.

Budapest. 7.45 Hírek, hanglemezek, éntrend. 11. Hírek. 11.20 Előadás. 13.10 Cigányzene. 13.40 Hírek. 14.30 Hangverseny. 15.30 Hírek, árfolyamhírek. 17.15 Felolvasás. 17.45 Hírek. 18.15 Előadás. 18.45 Jazz hármas. 19.15 Sportközlemények. 19.30 Hangverseny közvetítés. 20.15 Hírek. 20.25 Köszöntés, elmondja Uray Tivadar. 21. Helyszíni közvetítés. 21.30 Jávör Pál előadása. 21.45 Hangverseny. 22.40 Hírek. 23.10 Cigányzene. 24. Hírek külföld számára. 24.20 Táncclemezek. 1.05 Hírek.

SZOMBAT, MÁRCIUS 2.

București. 12. Pontos idő. Közlemények. 12.10 Hanglemezek. 13.20 Közlemények. 13.30 Hanglemezek. 14. Hírek. 14.20 Hanglemezek. 15. Közlemények, különfélek. 18. Országórák órája. 19. Pontos idő, időjárás. 19.02 Színház és moziközlemények. 19.17 Hanglemezek. 19.50 Hírek magyar nyelven. 20. Jon Petrovici előadása. 20.20 Nella Mária Dimitriu énekel. 20.45 Hírek, rádió poszt. 21.15 Rádió zenekara. 22.10 Hírek. 22.30 Táncclemezek. 23.10 Gheorghe Enescu művei lemezről. 23.45 Hírek külföld számára.

Budapest. 7.45 Hírek, hanglemezek. 11. Hírek. 11.15 Hogyan tanulnak a vak gyermekek, előadás. 11.45 Mit nézzünk meg? Felolvasás. 12.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 1. Időjárás. 1.10 Mikulay Guszty zenekarának szórakoztató műsora. 1.40 Hírek. 2.20 Időjelzés, időjárás, vizábrás. 2.30 Hanglemezek. 3.30 Hírek. 3.45 Műsorismertetés. 5.20 Akosyné Eötvös Irén mesél. 5.45 Időjelzés, időjárás, hírek. 6.15 Géci Fazekas Klára zongorázik. 6.45 A kassai rádió műsorából: „Szeretnék rádió hallgató lenni”. 7.10 Rozenyói est. 8.15 Hírek. 8.25 A kassai rádió műsorából: Közvetítés a kassai Nemzeti Színházról. 10.40 Hírek. 11.10 Cigány és jazz zene. 12. Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 12.20 Szórakoztató zene hangfelvétel. 1.05 Hírek.

SZÍNHÁZ

A Thalia prózai együttesének vasárnapi előadásai Nagyváradon

Vasárnap négy előadást tart a színház prózai együttese. Dél előtt 11 órakor matinén olcsó helyárakkal kerül ezire a mult szezon óriási sikerű vigjátéka, a Francia szobalány, a társulat hatvanötödik előadásában, teljesen a bemutató előadás szerint az azoknak szereplőivel.

Délután 3 órakor Harsányi Zsolt színműve, a Grófkiaszony szintén olcsó helyárakkal. Ennek a nagyszerű színpadi műnek ez lesz az első olcsó helyáru előadása, szintén a bemutató előadás szerint és azoknak szereplőivel.

Délután 6 és este 9 órakor Feleség. Bókay János írói képességét mi sem bizonyítja jobban az, mint hogy a szépirodalmi budapesti előadások, valamint külföldi nagy színházak után a Feleség c. legutolsó és legragyogóbb vigjátéka miután hozzánk is eljutott, mindenkit meghódított, aki résztvevett bármely előadásban e nagyszerű műnek. Nálunk eddig négy zsúfolt házat vonzott és már a ma délután 6 és esti 9 óras előadásra alig pár jegy kapható a pénztárnál. Darab Váradon még ilyen sikert nem aratott. A szöveg rendezése, a szereplők játéka, a kiállítás mind olyan fővárosi nivóju, ami egyedül áll a maga nemében. A darab főszerepeit továbbra is Fényes Alice, Kovács György, Nagy István és Haáz Jolly alakítják. — A feleség ma esti 9 óras előadása a prózai együttes buceuelőadása is egyben.

VASÁRNAPI MŰSOR:

Vasárnap délelőtt 11 órakor matinén: **Francia szobalány.** (Olcsó helyárakkal.)

Vasárnap délután 3 órakor: **Grófkiaszony.** Harsányi Zsolt vigjátékának első olcsó helyáru előadása.

Vasárnap délután 6 órakor: **Feleség.** (Rendező helyárakkal.)

Vasárnap este 9 órakor: **Feleség.**

Görög opera bemutatója Berlinben

Pénteken érdekes, eredeti operabemutató zajlott le Berlinben. Manolis Kaloniris görög zeneszerzőnek, az athéni zeneakadémia igazgatójának „az anya gyűrűje” című operáját adták elő a szerző jelenlétében. A tündérművet Fanny Aldali görög énekesnő, a férfi főszerepet Herbert Gosebruch német operanékes énekelte.

Apróhirdetések

Különlék

szavanként 3 lel

Jobbmeneteli

vízimalmot keresek 2 járatut kis hengerrel bérbe vagy centre. Cím megtudható a Molnár cukrászdában, Nagyvárad, Bul. Regele Ferdinand No. 28.

Allást nyec

szavanként 2 lel

Románul tudó,

hentesáruban jártas kiszolgáló hölgyeket hentesüzletbe keresek. — Orás, Nagyvárad, Tache Joneacu 48. — Reggel 8—11-ig.

Adás-vétel

Eladó

kevés munkával és szakfelügyelettel járó nagyhozamu üzem, Nagyváradhoz 35 kilométerre fővasútvonal mellett 1.500.000 leiert. Évi tiszta hozom 200/0. Emeletes bérház 240 ezer lel nettó bérjövélémmel, háromszobás, fürdőszobás, kétszobás fürdőszobás lakásokkal, üzletekkel 3.500.000 leiert. — Belvárosi telek 3x1 szobás lakással, 60/0 hozammal 250 ezer lel. Kortmáros László ingatlanirodája, Nagyvárad, Pasteur-u. 13. — Telefon 20—85.

Alig használt

gyermek sportkocsi és egy világos mély gyermekkocsi eladó. Nagyvárad, Miron Cristea-utca 13. szám.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

CENZURAT

Veszek

arany, ezüst, brilliás tárgyakat. Herbet ékszerárúház, Nagyvárad, Bul. Reg. Ferdinand 3.

Tömegbélyeget,

gyűjteményt vásárolok. Nagyvárad, Str. Delavrancea 10. Filatelista.

6-os cséplő garnitúra eladó. Nagyvárad, Julia Maniu-utca 5. Hideg.

Lakás

Egy szoba, konyha, mellékhelyiségekkel kiadó március 1-re. — Nagyvárad Parcul Carmen Sylva 6.

Kiadó

utcai két szobás modern lakás. Nagyvárad, Str. Nic. Zsiga 6. szám

Keres

tisztviselő házaspár egy szobás, esetleg előszobával, komplett lakást. Cimeket a kiadóba kér

Szép

egy szobás, konyhás lakás április 1-re kiadó. Nagyvárad, Take Joneacu-u. 24.

Nagy szoba,

konyha és kis előszoba, az egész műhelynek is alkalmas, március 1-re kiadó. — Nagyvárad, Str. Pasteur 6. szám.

Kiadó

2 szobás modern lakás, előszobával, teraszal, fürdőszobával, konyha és mellékhelyiségekkel május 1-re. Nagyvárad, Piata Creanga 8.

2 vagy 3 szobás,

lehetőleg utcai lakást keresek. Szentiványi, Erdélyi Bank, Nagyvárad.